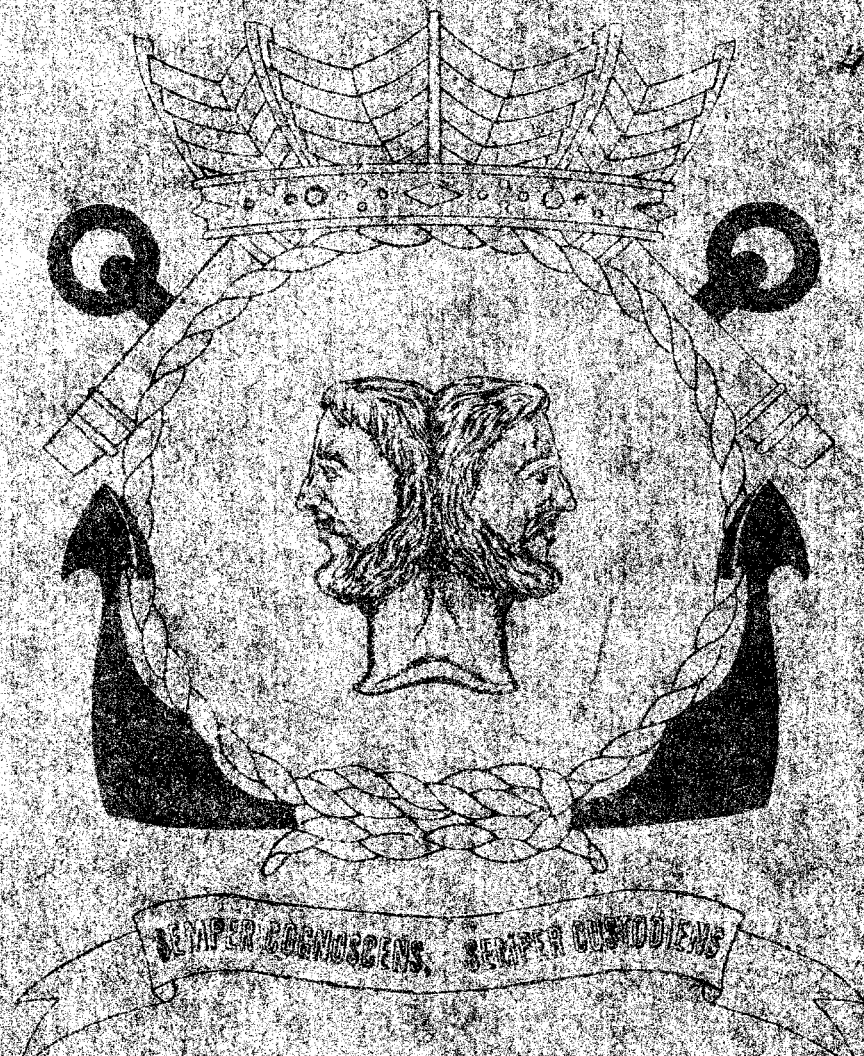

KONINKLIJKE MARINE

PIR

Hoop
J.A. van der
W. van der
H. van der
A. van der
W. van der
Belou
H. van der

MARID

PERIODIEK INLICHTINGEN RAPPORT
VAN DE MARINE INLICHTINGEDIENST

PERIODIEK INLICHTINGENRAPPORT 1983/6-7

INHOUD

HOOFDSTUK	ONDERWERP	BLADZIJDE
I	<u>INHOUDSOPGAVE</u>	
	<u>VERKORTE WEERGAVE VAN DE INHOUD</u>	
	<u>ALGEMEEN</u>	
	<u>ROEMENIE en de Roemeense zee- strijdkrachten</u>	
	1. <u>Algemeen</u>	
	a. Geografie	1
	b. Geschiedenis	1
	c. Politieke opstelling	1
	d. Intern beleid	2
	e. Verhouding met USSR	2
	f. Economie	2
	g. Verhouding met Nederland	3
	2. <u>Roemeense marine</u>	
	a. Hoofdkwartier en bases	4
	b. Taken	4
c. Capaciteit	4	
d. Effectiviteit	5	
e. Amfibische strijdkrachten	5	
f. Nieuwbouwprogramma's	5-6	
g. Slagorde	7	
h. Kustbatterijen	8	
i. Organisatie-schema	9	

	j. Instituten	10
	k. Werven	11 - 12
	l. Fotografie	13 - 15
	<u>YOEGOSLAVIE en de Yoegoslavische zeestrijdkrachten</u>	
	1. <u>Algemeen</u>	
	a. Geografie	16
	b. Geschiedenis	16
	c. Politieke opstelling	17
	d. Intern beleid	17
	e. Verhouding met USSR	17 - 18
	f. Economie	18 - 19
	g. Verhouding met het Westen	19
	2. <u>Yoegoslavische marine</u>	
	a. Hoofdkwartier en bases	20
	b. Taken	20
	c. Capaciteit	20 - 21
	d. Effectiviteit	21
	e. Amfibische strijdkrachten	21
	f. MLD	21 - 22
	g. Personeel	22
	h. Nieuwbouw-programma's	22 - 23
	i. Slagorde	24
	j. Kustverdediging	25
	k. Organisatie	26 - 27
	l. Werven	28
	m. Fotografie	29 - 35

HOOFDSTUK	ONDERWERP	BLADZIJDE
II	<u>TACTIEKEN</u>	
	<u>SOVJET ASM-TACTIEKEN (DEEL V)</u>	
	a. Inleiding	36
	b. ASM-evoluties (III, 1980 - 83)	36 - 37
	c. Het oefenjaar 1980 (Na SUMMEREX)	37 - 39
	d. ASM-inzet BEAR B/C	39 - 40
	e. Het oefenjaar 1981	41 - 42
	f. Het oefenjaar 1982	43 - 44
	g. Pacific, 1982 - 83	45 - 48

VERBODU WAPENEN VAN DE HEBERU

1. In verband met de schaarsheid van het eskader wordt in deze aflevering wijzen meer aandacht gewijd aan ROEMENIE en JOUGOSLAVIE, hoewel enige gegevens van algemene aard zijn natuurlijk in het bijzonder de zwaartekrachten van deze landen aan de orde.

2. Vooral ROEMENIE (blz. 1 - 15) is op dit moment verwickeld in een ambitieus scheepsbouwprogramma voor haar vloot. Gezien de onafhankelijke opstelling van Roemenie in algemene zin binnen het Warschau-Pact, is het niet verwonderlijk, dat zoveel mogelijk wordt behouden op nationale werken. Voor bewapening en sensoren blijft men echter voor een groot deel afhankelijk van de Sovjet Unie, alvorende China.

Het is al niet al te marine met beperkte taken, maar wel ambtvaard en jom materieel. Sinds het einde der 70-er jaren is men tendens in naar de ook DDME type schepen te verwerven.

Haar verleden is Roemenie ook geïnteresseerd in de verwerving van onderzeeboten. Het lijkt voor de hand, dat deze uit het oude bestand van de USSR zouden moeten komen, maar bevestigd is dat, nou niet.

3. De JOUGOSLAVISCHE MARINE (blz. 16 - 39) demonstreert in haar samenstelling de midden-positie, welke het land inneemt tussen Oost en West; van beide zijden wordt materieel betrokken. Voortbouwend op de traditie van de vroegere Donau-monarchie heeft Joegoslavië altijd een aanzienlijke scheepsbouwcapaciteit gehandhaafd, welke ook wordt benut voor productie van schepen naar elken ontwerp voor de marine. Joegoslavië is bovendien een van de weinige landen, die in staat zijn om of meer zelfstandig onderzeeboten te ontwerpen en te bouwen.

Voor de toelivering van belangrijke componenten als wepensystemen en elektronische uitrusting is men echter in hoge mate afhankelijk van het buitenland.

Recente productie van marine-schepen omvatten de SVA-klasse onderzeeboten, de MEWA-klasse patrouilleboten en opleidingsfregatten ten behoeve van de Indonesische en Iraakse marine. De belangrijkste programma's voor de nabije toekomst houden eveneens in

een nieuw type fregat en een nieuw type g.p. boot voor eigen gebruik, en mogelijk onderzoekboten voor export.

4. In deel b van de serie artikelen over Sovjet-ASB (blz. 36 - 48) blijft de focus na de grootschalige oefeningen van 1980 nog even in de Atlantie, vooral ook om de tendens te demonstreren, dat deze activiteiten zich meer en meer verplaatsen naar In-area.

Daarna wordt de Stille Oceaan in de beschrijving betrokken. De ontwikkelingen in dat zeegebied zijn om velerlei redenen van belang, omdat:

- a. het wordt meer en meer het gebied, waar de twee grootmachten elkaar maritiem confronteren;
- b. de tactieken, die tijdens deze evoluties worden waargenomen, zijn nieuw voor dit gebied en voor een goed deel ook voor de Atlantie.

Er wordt d.z.z. vanuit gegaan, dat tactische concepten in de Sovjet marine principieel niet per zeegebied verschillen, hoewel ze verschillen bepaald door specifieke omstandigheden voorkomen. De wijze, waarop recentelijk in de Stille Oceaan o.m. BACKFIRE's en BLAR FOXBAT's worden ingezet kan dan ook met een grote mate van waarschijnlijkheid worden geanticipeerd voor de Atlantie. Dat laatste is uiteindelijk de betekenis van deze reeks artikelen, naast de inventarisatie van bestaande concepten in deze belangrijke vorm van oorlogsvoering.

HOOFDSTUK I/ALGEMEEN

ROEMENIE EN DE ROEMEENSE ZĚESTRIJDKRACHTEN

1. GEOGRAFIE

Roemenië heeft een oppervlakte van 237.500 km² en is daarmee 7 maal zo groot als Nederland. De bevolking is ongeveer 22 miljoen. Er komen in het land nogal wat minderheidsgroeperingen voor die echter allemaal in meerdere of mindere mate zijn geassimileerd. Alleen onder het Duitse deel komt repatriatie voor.

?
aanrichte.

2. GESCHIEDENIS

Roemenië is van 106 na Christus tot 271 bezet geweest door de Romeinen. Deze periode heeft een nadrukkelijk stempel op het land gedrukt. De Middeleeuwen gaven strijd te zien met het Ottomaanse Rijk, de Habsburgers en de Hongaren. In de 16e eeuw werd het land bezet door de Turken, aan welke overheersing pas in 1877 een einde kwam. In 1947 werd de Volks Republiek Roemenië afgekondigd, welke naam in 1965 werd gewijzigd in Socialistische Republiek Roemenië.

?

?

?

3. POLITIEKE OPSTELLING

- a. Er is Roemenië veel aangelegen om binnen de landen van het Warschau Pact een eigen identiteit te bewaren. De onafhankelijke stelling-name in de buitenlandse politiek stoelt op een ideologische "zuivere" en strikt gekontroleerde binnenlandse politiek. De Roemeense "recalcitrantie" is met name waarneembaar als het gaat om veiligheidspolitiek (CSVE). Nog onlangs manifesteerde Roemenië zich binnen het Warschau Pact als een voorvechter van een kernwapen-vrije zone op de Balkan. Een andere zaak, die Roemenië minder populair maakt binnen het Warschau Pact, was de afkondiging van de bevrozing van het defensie-budget, zonder de andere landen hierover te hebben gekonsulteed.
- b. Enerzijds is deze opstelling soms schadelijk voor het harmonische aanzicht van de gecoördineerde WP-buitenlandse politiek, maar of dit als "Romanitis" moet worden omschreven is zeer de vraag. Het is nl. anderzijds en om meerdere redenen voor de USSR ook wel aantrekkelijk om een zekere diversiteit

andere?
zuivere.

moet dit volgens
de W.P. verdrag?

[REDACTED]

toe te laten (Hongarije b.v. heeft een bepaalde economische/ideol. ruimte onder inlevering van competentie in andere sferen).

4. INTERN BELEID

Het land wordt zeer sterk geregeerd door de zg. Ceaucescu-clan met als machtsbasis, naast de partij, de repressieve middelen van veiligheidsapparaat en leger. Er is geen sprake van enige "decadentie" in dit systeem, dat zich in de uitvoerende macht regelmatig vernieuwt door vèrgaande zuiveringen in de partij en regeringswisselingen.

5. VERHOUDING MET USSR

Het bovenstaande karakteriseert de verhouding USSR-Roemenië in overheersende mate. Hierbij is nogmaals aangetekend, dat de USSR ideologisch en economisch geen enkel risico loopt. De al dan niet zg. onafhankelijke opstelling van Roemenië laat de USSR vaak enige speelruimte, ook nadat de formele WP-beleidslijnen zijn getrokken. Ook kan Roemenië worden gebruikt voor "openingen" in het beleid naar buiten.

6. ECONOMIE

De relatieve onafhankelijkheid in de buitenlandse politiek heeft zijn parallel, en goeddeels zijn basis, in het onafhankelijke economische beleid. Dit is ideologisch zuiver, maar tenerend naar een eigen weg binnen COMECON en met eigen lijnen naar buiten (b.v. IMF) De enorme ontwikkelings-projecten (op "Latijnse" schaal) van de 70-er jaren, hebben het land nu in een enorme schuldenpositie t.o.v. het Westen en de USSR gebracht. De Verenigde Staten, die het verlenen van kredieten aan Roemenië in het verleden hadden stopgezet, hebben deze maatregel onlangs weer ongedaan gemaakt. Dat neemt niet weg, dat de economische toestand bepaald niet florissant is.

7. VERHOUDING MET NEDERLAND

De bilaterale betrekkingen zijn goed. Een bijzonder aspect ervan is, dat Nederland Roemenië vertegenwoordigt in het IMF. Eens per jaar komen economische commissies van beide landen bijeen voor overleg terzake, dat in de huidige schuldpositie van Roemenië voor hen zeer belangrijk is. Ook regelmatig (1x per jaar) vinden politieke consultaties plaats. Daarnaast zijn er geregelde consultaties op cultureel en wetenschappelijk gebied.

voorgehen
meten K

DE ROEMEENSE MARINE

1. HOOFDKWARTIER EN VOORNAAMSTE MARINEBASES

Het hoofdkwartier van de Roemeense marine is gevestigd in Constanta. De meeste Zwarte Zee eenheden zijn geconcentreerd in Mangalia (43° 48'N, 28° 36'E) de overige Zwarte Zee eenheden zijn gestationeerd in Sulina (45° 10'N, 29° 41'E) en in Constanta (44° 10'N, 28° 40'E). De eenheden van de rivierstrijdkrachten bevinden zich voornamelijk in Tulcea. (45° 10'N, 28° 48'E) en in Galati (45° 27'N, 28° 03'E).

2. TAKEN VAN DE ROEMEENSE MARINE

De voornaamste taken van de Roemeense marine zijn:

- a. de bescherming van de kustwateren;
- b. de bescherming van de aanvoerlijnen overzee voorzover deze zich in de nabijheid bevinden;
- c. de bescherming van de rivierverbindingen.

De marine grenswacht speelt een belangrijke rol bij de preventie van smokkel en bij het tegengaan van het op klandestiene wijze verlaten en binnenkomen van het land.

3. CAPACITEIT

De slagkracht van de Roemeense marine is vooral gelegen in kleinere typen vaartuigen uitgerust met geleide projectielen (STYX), met torpedo's en met mijnen. Er bestaat echter een tendens naar de bouw van grotere eenheden. Gedurende de afgelopen 10 jaar is veel nieuw materieel aan de vloot toegevoegd, alle gebouwd op Roemeense werven, het merendeel naar Chinees ontwerp (SHANGHAI klasse PC, HUCHWAN klasse PTH).

Op dit moment is er een belangrijk nieuwbouwprogramma aan de gang, o.a. omvattend de bouw van een helikopter destroyer en een drietal fregatten. De Roemeense marine beschikt niet over onderzeeboten, doch er zijn geruchten dat binnen afzienbare tijd een drietal eenheden (uit de Sovjet Unie?) zullen worden betrokken.

4. EFFECTIVITEIT

De meeste Roemeense marine eenheden zijn van recente datum of onlangs ingrijpend gemoderniseerd. Op papier mag de vloot in staat worden geacht zijn taken redelijk te vervullen. De kwaliteit en het moreel van het personeel zijn echter nooit hoog ingeschat. Wapensystemen, elektronische uitrusting en onderdelen moeten uit het buitenland (de Sovjet Unie en Communistisch China) worden betrokken, zodat hier Roemenië in belangrijke mate afhankelijk is.

5. AMFIBISCHE STRIJDKRACHTEN

De Roemeense marine beschikt over een bataljon marine infanterie ter sterkte van ongeveer 400 man, gelegerd in Ovidiu. Het hoofdkwartier bevindt zich in Basarati; afdelingen zijn gestationeerd in Mangalia, Galati, Tulcea, Braila en Cernavoda. Het bataljon is uitgerust met BTR-50P amfibische voertuigen, PT-76 amfibische tanks en met diverse typen trucks. Voor transport over water staan BRAILA klasse LCU en mogelijk in Roemenië zelf gebouwde hovercrafts ter beschikking.

6. NIEUWBOUWPROGRAMMA'S

Sedert het eind van de jaren zeventig is er voor de Roemeense marine een ambitieus bouwprogramma aan de gang, inhoudende de volgende klassen:

a. DDH MANGALIA-G klasse:

Bouwwerf Mangalia. Het plan voor dit schip dateert reeds uit het midden van de zeventiger jaren. Eén eenheid in aanbouw, tewater gelaten in april 1981. Waterverplaatsing 4500 ton. Afmetingen 147.6 x 14.8(?) m. Afbouw vordert slechts langzaam. Vertoont nogal was overeenkomst met soortgelijke schepen in de Japanse marine (HARUNA klasse) en de Italiaanse marine (DOREA klasse).

b. FF TETAL klasse:

Bouwwerf Mangalia. Drie eenheden in totaal verwacht, waarvan één gereed (Pt.nr. 250). Waterverplaatsing 1800 ton. Afmetingen 93.0 x 11.5 m. Bewapening van Sovjet makelij en omvat 2 76mm dubbelkanons, twee 30mm dubbelkanons, twee RBU type en vier torpedobuizen.

c. PT EPITROP klasse:

Bouwwerf Mangalia. Tien tot twaalf eenheden verwacht. Waarvan reeds meerdere gereed. De romp is gebaseerd op dat van de OSA klasse en de bewapening bestaat uit Sovjet 30 mm kanons en vier torpedobuizen.

d. BMR BRUTAR klasse:

Bouwwerf Mangalia. Tot dusver slecht het prototype gebouwd. Waterverplaatsing 760 ton. Afmetingen 43 x 8 m. De bewapening bestaat uit een 100 mm kanon, een 122 mm raketwerper en uit machinegeweren.

BIJLAGE A

ORDER OF BATTLE

OOB per 1 juli 1983

<u>TYPE</u>	<u>KLASSE</u>	<u>AANTAL</u>
PCE	POTI	3
PBF	OSA-I	5
PC	KRONSTADT	3
PCL	SHANGHAI-II	6
PT	EPITROP	6
PTH	HUCHWAN	12
PT	P-4	6
PB	P-4	8
PB	diversen	69
PGML	SHANGHAI-I	16
BMRL	REPUBLICA	1
BMRL	VB-76	17
MSF	M-40	4
MM	COSAR	2
MSI	diversen	40
LCU	BRAILA	3
Hulpschepen		48

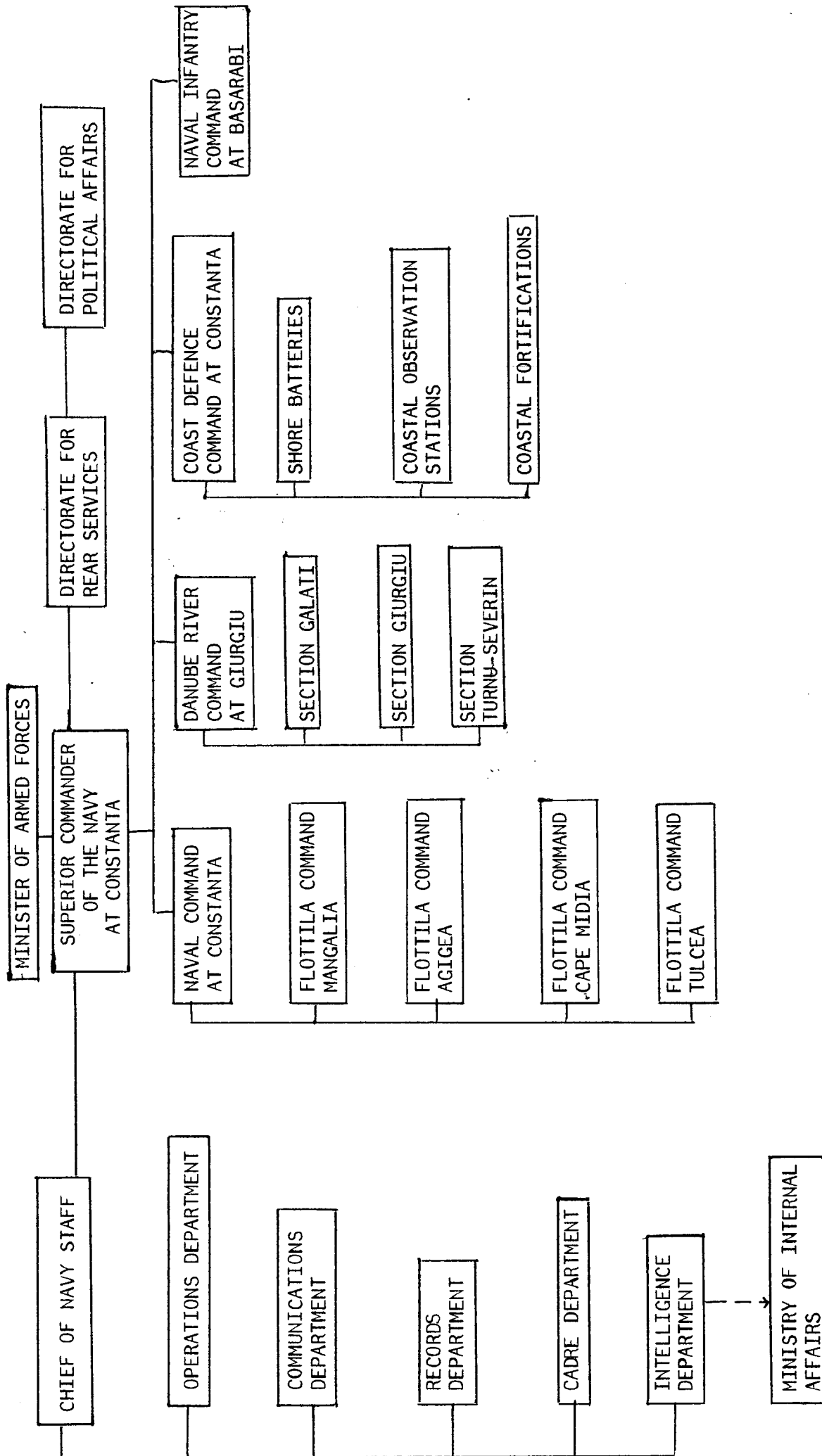
BIJLAGE B

KUSTBATTERIJEN

1. Voor zover bekend bevinden zich op zes verschillende lokaties langs de Roemeense kust batterijen uitgerust met artillerie. Kalibers ter beschikking zijn 130 mm, 150 mm en 152 mm. Deze kustverdedigingsinstallaties zijn georganiseerd in een kustverdedigingscommando als separate organisatie binnen de marine.
2. Gemelde opstellingen zijn de volgende:
  - a. Sulina : 1 opstelling
  - b. Constanta : 4 opstellingen
  - c. Mangalia : 1 opstelling.

BIJLAGE C

ORGANISATIE SCHEMA ROEMEENSE MARINE

BIJLAGE D

MARITIEME INSTITUTEN

1. "Mircea cel Batrin Naval" instituut

Gevestigd te Constanta en ondergeschikt aan het ministerie van defensie. Ontstaan in 1973. Heeft twee faculteiten, t.w.:

- a. Zeevaartkunde,
- b. Elektrotechniek.

Duur van de cursus is 4 jaar.

De opleiding is zowel voor de marine als voor de koopvaardij. Gegradueerden krijgen de rang van luitenant bij de marine.

2. "Alexandru Ioan Cuza Naval Military School"

Gevestigd te Constanta en ondergeschikt aan het ministerie van defensie. Ontstaan in 1973. Duur van de cursus is 5 jaar. Gegradueerden worden in staat gesteld om een toelatingsexamen te doen voor het "Mircea cel Batrin Naval" instituut.

BIJLAGE E

ROEMEENSE SCHEEPSWERVEN

De scheepsbouw in Roemenië heeft sedert 1971 een grote vlucht genomen. De scheepswerven bevinden zich te Constanta, Galati/Braila, Tulcea en Mangalia. Constanta en Mangalia zijn de werven met de grootste capaciteit.

De werven in Mangalia zijn voor wat betreft de Roemeense Marine het meest interessant, daar hier praktisch alle nieuwbouw en reparatie plaatsvindt.

Lokatie, Naam van de werf :	Drijvende dokken			gegraven dokken maten(m)	Hellingen (m)	slips (m)	Kade lengte
	Cap (t)	maten (m)					
		binnen	buiten				
MANGALIA Cala de Adocane				110 x 20 (?)	104 x 37 6 hellingen		500
MANGALIA Cala de Iernare					95 x 36 19 hellingen	56 x 42 (side haul marine railway)	240
MANGALIA Shipyard Nr. 3				ca. 250 x 80 ca. 250 x 80			

Hellingen (m)	slips (m)	Kade (m) lengte	Kranen (t)	Opmerkingen :
104 x 37 6 hellingen		500	6 x (?)	Shiplift 61 x 12 m, 15 shops. Opslag-capaciteit 3000 m ² . Nieuwbouw en reparatie t.b.v. de marine.
95 x 36 19 hellingen	56 x 42 (side haul marine railway)	240	geen	10 shops, voornamelijk repa- ratie t.b.v. de marine.
			? x 400t.	Ca. 8000 man personeel. Bedoeld voor civiele scheepsbouw, doch tevens ingezet voor nieuwbouw grotere eenheden voor de marine

foto no. 1
CROITOR-klasse AGP

foto no. 2
CROITOR-klasse AGP

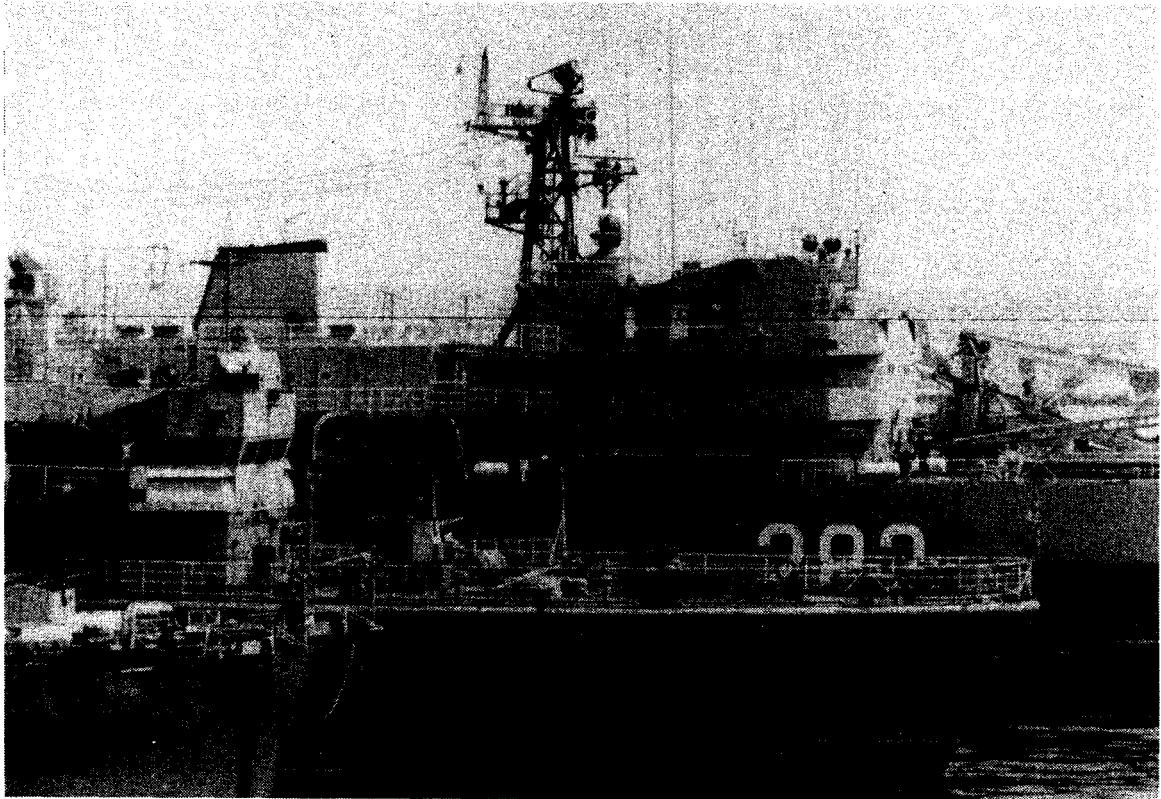

foto no. 3
CROITOR-klasse AGP

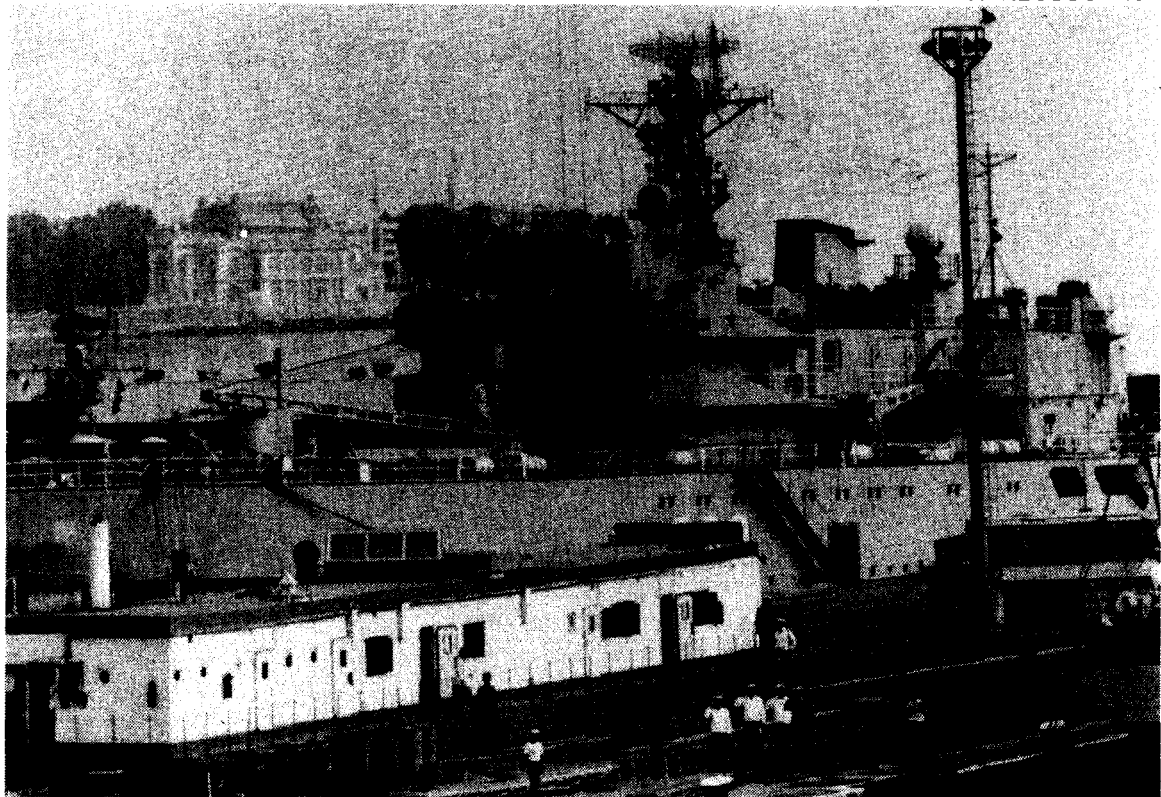
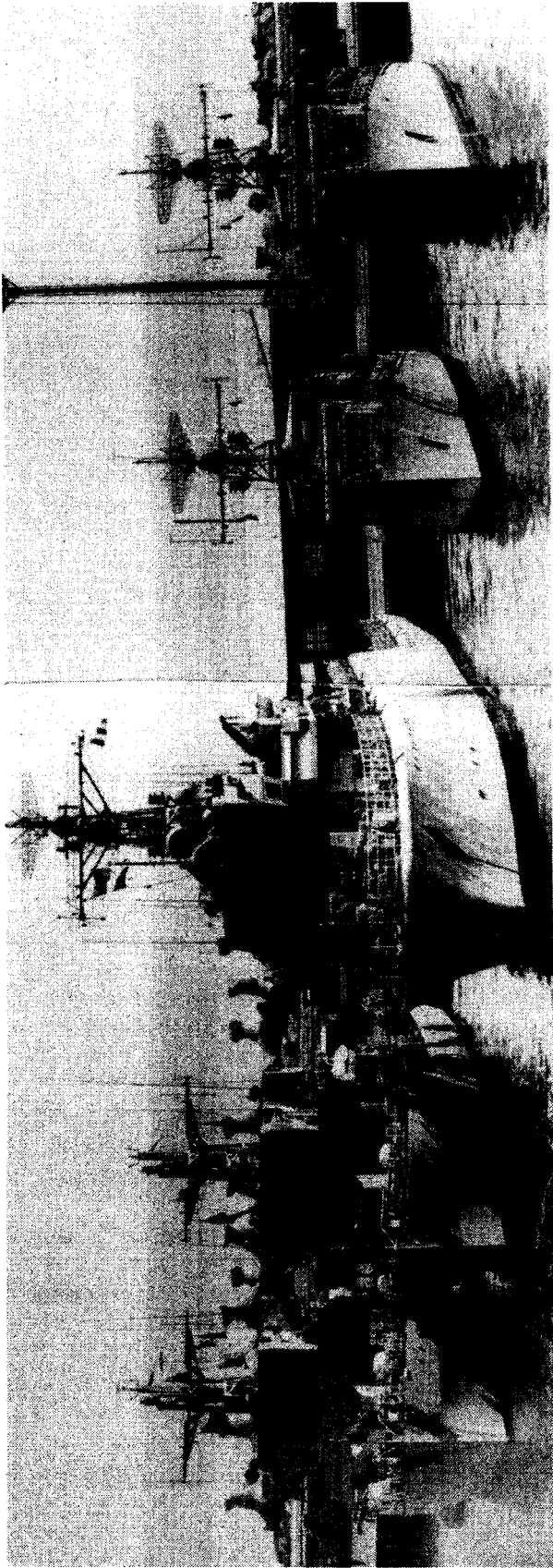

foto no. 4
CROITOR-klasse AGP

M-40 klasse

foto no.5
COSAR-klasse MM

POTI-klasse PCE

foto no. 6
COSAR-klasse MM

YOEGOSLAVIE
EN
DE YOEGOSLAVISCH E ZEESTRIJDKRACHTEN

1. GEOGRAFIE

Zuid Slavië is gelegen tussen $40^{\circ} 51'$ en $46^{\circ} 53'$ en tussen $13^{\circ} 23'$ en $23^{\circ} 02' 0L$. Het land heeft een oppervlakte van 255.804 km^2 , en neemt daarmee in grootte de negende plaats in onder de Europese landen. Het land is voor het grootste deel bergachtig, met toppen tot 2863 meter (te Triglar). Langs de Adriatische kust vindt men een groot aantal eilandjes, in totaal 1233, waarvan echter slechts 66 bewoond zijn; de grootste zijn Krk (408 km^2), Brav, Cres, Pag en Korcula. Het land telde in 1981 22.35 miljoen inwoners, waarvan de meeste woonachtig zijn op het platte land.

2. GESCHIEDENIS

Na de 1e wereldoorlog kwam door een fusie van delen van de uiteengevallen Donau-monarchie en de onafhankelijk staten Servië en Montenegro het "Koninkrijk der Serven, Kroaten en Slowenen" tot stand. In 1928 werd deze naam gewijzigd in Joegoslavië. De samenwerking tussen de verschillende nationaliteiten was van het begin af slecht. Kroaten en Slowenen waren roomskatholiek en Westers georiënteerd, Serven en Montenegrijnen waren orthodox en pro-Russisch. Bovendien had het land grote minderheden (Islamieten, Albanen, Hongaren) binnen zijn grenzen. Tijdens de 2e wereldoorlog maakten de Duitsers dankbaar gebruik van de nationale tegenstellingen in Joegoslavië; zij vormden een quasi-onafhankelijke staat Kroatië, terwijl Servië en Montenegro onder militair bestuur kwamen. In de loop van 1944 wisten Joegoslavische partisanenlegers zich vrijwel zonder steun van het Rode leger te bevrijden.

Dit bracht voor de partisanenleider [redacted] de aangename bijkomstigheid met zich mee dat Joegoslavië, in tegenstelling tot de meeste Oosteuropese landen, geen Russische bezettingsmacht binnen zijn grenzen kreeg. Dat stelde Tito later in staat daadwerkelijk verzet te bieden tegen de politieke en economische exploitatie van zijn land door de Sovjet Unie.

In juni 1948 leidde dit conflict tot een radicale breuk met Moskou, maar door economische en militaire steun van het Westen kon Joegoslavië de economische gevolgen van die breuk opvangen.

3. POLITIEKE OPSTELLING

Joegoslavië zocht ^{haar} zijn "eigen weg naar het socialisme" en vond die in het systeem van het arbeiderszelfbestuur (in plaats van het staatskapitalisme). Nadat de nieuwe leiders van de Sovjet Unie de "eigen weg" van Joegoslavië openlijk hadden erkend, kwam het in 1955 tot een verzoening. De betrekkingen met de grillige Sovjetleider Chroesjsov bleven echter instabiel; na de Russische inval in Hongarije in 1956 trad een verkoeling op en na publicatie van het Joegoslavische partijprogramma van april 1958 kwam het vrijwel tot een breuk.

Het programma, dat de hegemonie van Moskou over andere socialis-tische landen en partijen verwierp en het arbeiderszelfbestuur institutionaliseerde, werd door de Sovjet Unie als door en door revisionistisch bestempeld.

In 1961 kreeg de buitenlandse politiek van Joegoslavië meer vorm door zijn toetreding tot de Beweging van Niet-Gebonden Landen. Hiermee werd tot op heden de plaats van Joegoslavië in het internationale politieke spectrum bepaald, balancerend tussen Oost en West.

4. INTERN BELEID

Het kenmerkend verschijnsel van Joegoslavië is het zgn. arbeiderszelfbestuur. Ondernemingen met zelfbestuur zijn vrij in produktievorming en beleid, stellen zelfstandige bestuursorganen in en kiezen de leiding en verdelen het door de onderneming verdiende inkomen over de fondsen voor bedrijfskapitaal en lonen.

Tot goed begrip van het beginsel der zelfbesturende lichamen moge overigens dienen, dat dit van toepassing is op iedere collectieve vorm van werkende activiteit, dus ook instellingen op cultureel en sociaal gebied en administratie.

5. VERHOUDING MET DE USSR

Tussen Joegoslavië en de Sovjet Unie bestaan verschillende soorten betrekkingen, die van uiteenlopend belang zijn. De economische en culturele betrekkingen zijn goed, de politieke matig en de betrekkingen tussen de CPSU en BCJ zijn slecht. De BCJ stelt zich geheel onafhankelijk op van de CPSU en roept regelmatig en Westeuropese zusterpartijen op ditzelfde te doen.

Op het terrein van de buitenlandse politiek lopen de Russische en

[REDACTED]

Joegoslavische standpunten uiteen; Joegoslavië heeft Russische inmenging in andere staten altijd scherp veroordeeld en de Russische inval in Tsjechoslowakije in 1968 en Afghanistan in 1979 alsmede de manipulaties, die in Polen leidden tot de opheffing van Solidariteit, hadden een zeer negatief effect op de onderlingen betrekkingen. Natuurlijk zou Moskou die betrekkingen graag willen verbeteren, maar voor de Sovjet Unie komt de politieke samenwerking met Joegoslavië niet op de eerste plaats.

Sinds de dood van Tito is de eerste prioriteit t.a.v. Joegoslavië de handhaving van het communisme. De Sovjet Unie heeft alle belang bij een krachtig centraal gezag in Belgrado dat de interne stabiliteit kan bevorderen en ze bemoeit zich daarom niet met nationaliteitsproblemen, zoals in Kosovo.

Joegoslavië is weliswaar geen lid van het Warschau Pact, maar het tekort aan wapens maakt het land om de wapens, die het niet zelf maakt, aan te kopen in de Sovjet Unie. Daardoor wordt de politieke onafhankelijkheid wel enigszins beperkt. In de nabije toekomst wordt een militaire delegatie uit de Sovjet Unie verwacht, die zal onderhandelen over verdere militaire samenwerking (aan de orde komt o.a. de vervanging van de MIG-21).

6. ECONOMIE

Economisch gezien is Joegoslavië nogal afhankelijk van het Oostblok, omdat het in belangrijke mate is aangewezen op grondstoffen en energie uit dat gebied. Zo'n 45% van de totale importbehoefte aan ruwe olie wordt verzorgd door de Sovjet Unie. De Sovjet Unie is de grootste handelspartner van Joegoslavië; in 1982 bedroeg het bilaterale handelsvolume + \$7 miljard, ongeveer 1/3 van het totale handelsvolume. Het aandeel van de Comecon-landen in de buitenlandse handel van Joegoslavië is in het eerste kwartaal van 1983 gegroeid: 43,4% tegenover 39,3% in het eerste kwartaal van 1982. Deze toenemende economische afhankelijkheid brengt het risico van een grotere politieke afhankelijk met zich mee. In maart j.l. bracht premier [REDACTED] een officieel bezoek aan Joegoslavië om de politieke en economische samenwerking uit te breiden; ook de culturele en de partijbetrekkingen kwamen aan de orde. De talrijke geschilpunten die er tussen de Sovjet Unie en Joegoslavië bestaan konden echter niet alle uit de weg worden geruimd. De belangrijkste resultaten van het bezoek hadden betrekking op de uitbreiding van de economische samenwerking, hoewel niet alle geschilpunten kunnen worden opgelost.

[REDACTED]

Joegoslavië is zeer ontevreden over zijn export naar de Sovjet Unie, omdat het daarvoor geen harde valuta ontvangt. Het wil meer Russische olie importeren, en verlangt hetzelfde prijsvoordeel dat Finland krijgt (5% onder de wereldmarktprijs). Als resultaat van de onderhandelingen heeft de Sovjet Unie voor 1983 ongeveer dezelfde hoeveelheid olie toegezegd als voor 1982: 5.35 miljoen ton olie en olieproducten. In de loop van het jaar zal wellicht nog 1 miljoen ton extra geleverd worden, zo'n 20% meer dan in 1982. In ruil hiervoor levert Joegoslavië o.a. consumptiegoederen en schepen. De laatste tijd heeft de Sovjet Unie haar pogingen geïntensiveerd om Westerse technologie, die onder de embargobepalingen van de COCOM valt, via Joegoslavië te betrekken. (Joegoslavische bedrijven hebben ongehinderd toegang tot Westerse know-how). In de marge van [REDACTED] bezoek toonde een Russische delegatie grote belangstelling voor o.a. micro-electronica en lasertechniek. De samenwerking op het gebied van atoomenergie, robottechniek en electronica zal worden uitgebreid, zeer tot genoegen van het Kremlin.

7. VERHOUDING MET HET WESTEN

Joegoslavië onderhoudt zeer goede betrekkingen met het Westen, met zowel de V.S. als Europa. Daardoor kan het land ondanks zijn enorme buitenlandse schuld in harde valuta (+ \$ 19 miljard, na Polen de hoogste schuld in Oost-Europa) rekenen op een zeer welwillende behandeling van zijn verzoeken om economische hulp. In 1983 moet een bedrag van + \$ 6 miljard aan hoofdsom en rente worden betaald, maar met behulp van nieuwe kredieten en een verdere verkleining van het tekort op de handelsbalans is dat mogelijk.

Met Westerse banken en regeringen is eind mei overeenstemming bereikt over een omvangrijke economisch hulpprogramma ter waarde van \$ 5.2 miljard. De kredieten, die worden verleend door de Bank voor Internationale Betalingen, het IMF, de Wereldbank en door Westerse banken en regeringen, dienen voor herstructurering van de schuld, resp. zijn nieuwe handelskredieten. In februari werd de handels- en economische overeenkomst tussen Joegoslavië en de E.E.G. geratificeerd. De overeenkomst is uiterst voordelig voor Joegoslavië: het land is door de Gemeenschap erkend als ontwikkelingsland en als niet-gebonden en het heeft de preferentiële status verkregen, die al eerder werd toegekend aan Middellandse Zee- en Maghreb-landen. De overeenkomst maakt de Europese markt beter toegankelijk voor Joegoslavische landbouw- en industrie-producten.

JOEGOSLAVISCHE MARINE

1. HOOFDKWARTIER EN VOORNAAMSTE MARINEBASIS

Het hoofdkwartier van de Joegoslavische marine is gevestigd te Belgrado, waar het een onderdeel vormt van het gecombineerde ministerie van defensie. De opperbevelhebber van de marine voert tevens de titel van plaatsvervangend minister van defensie (voor de marine).

De marinestrijdkrachten zijn verdeeld in:

- a. De zeestrijdkrachten (de "Adriatische Vloot") met als hoofdkwartier Split.
- b. Het rivier-flottielje, met als hoofdkwartier Novi Sad.
- c. De marine-grensbrigade, met als hoofdkwartier Split.

Het rivier-flottielje en de grensbrigade zijn operatief ondergeschikt aan overeenkomstige legerorganisaties.

De marinebases van de Adriatische Vloot bevinden zich te Pula, Sibenik, Split, Ploce en Bolka Kotorska.

2. TAKEN VAN DE JOEGOSLAVISCHE MARINE

De voornaamste taken van de Joegoslavische marine zijn:

- a. Bescherming van de kustwateren;
- b. Bescherming van de aanvoerlijnen overzee voor zover deze zich in het Adriatische zeegebied bevinden;
- c. Ondersteuning van de landstrijdkrachten.

3. CAPACITEIT

De Joegoslavische marine beschikt over een redelijk gebalanceerde vloot bestaande uit fregatten, onderzeeboten, geleide projectielen vaartuigen, torpedoboten, mijnenvegers en amfibische vaartuigen, alsmede helicopters voor onderzeebootbestrijding. De voornaamste slagkracht is gelegen in geleide projectielen tegen oppervlakte doelen (STYX), torpedo's en mijnenlegcapaciteit.

De kleinere vaartuigen en de onderzeeboten van de vloot hebben tot hun beschikking in de rotsen uitgehakte complexen naar Zweeds model zodat zij relatief onkwetsbaar zijn voor luchtaanvallen. Dergelijke

tunnel complexen bevinden zich te Ploce, Sibenik, Prezba eiland en in de Boka Kotorska area.

4. EFFECTIVITEIT

Het merendeel van de Joegoslavische marine is van vrij recente datum en op eigen werven gebouwd, eventueel gebruik makend van secties uit het buitenland. Voor belangrijke componenten als wapensystemen, electronische uitrusting alsmede voortstuwings-systemen is Joegoslavië in belangrijke mate afhankelijk van het buitenland. Er wordt echter naar gestreefd deze componenten te betrekken zowel uit de Sovjet Unie als uit het Westen (met name Zweden, Frankrijk en Engeland), waardoor de afhankelijkheid van één bron wordt verminderd en tevens een export potentieel is geschapen.

De kwaliteit en staat van onderhoud van de schepen staat vermoedelijk op een goed niveau, mede door de goede kwaliteit van de ter beschikking staande scheepsbouw en reparatie-faciliteiten (worden ook benut door Sovjet en Libische marine-eenheden). Desondanks moet worden geconstateerd dat Joegoslavië niet in staat is technologisch geavanceerd materieel te bouwen: problemen doen zich met name voor bij de nieuwe onderzeeboten waar de geplande duikdiepten niet kunnen worden gehaald. De effectiviteit van wapensystemen voor oppervlakte oorlogvoering staat waarschijnlijk op een goed peil, mede doordat moderne Zweedse (Philips) vuurleiding ter beschikking is. De mijnenbestrijdingscapaciteit wordt opgevoerd door de introductie van moderne mijnenjacht uitrusting in de vorm van de door Frankrijk geleverde PAP-104 en de door Engeland geleverde Plessey 193M minehunting sonar.

5. AMFIBISCHE STRIJDKRACHTEN

Totale sterkte ca 1500.

Organisatie ; 13th Proletarian Landing Brigade (Pula)
11th Proletarian Landing Brigade (Sibenik)
472nd Naval Infantry Battalion (Treblingi).

6. MARINE LUCHTSTRIJDKRACHTEN

De Joegoslavische marine beschikt voor ASW-operaties boven zee over:

6 HAZE-A (MI-14), 8 HORMONE-A (KA-25) en 8 HOUND-B (MI-4)helicopters.

Zij behoren tot het 784 SQN van de Joegoslavische luchtmacht. Dit squadron opereert vanaf de Divulje heliport-luchthaven nabij Split. Hier is nog een tweede luchtmacht-squadron gevestigd, n.l. het 790 SQN.

Dit squadron beschikt over 13 HIP-C (MI-8) multi purpose heli-copters, welke voor diverse doeleinden gebruikt worden en verder beschikt zij voor OSRD-werk deels over de boven genoemde HOUND-B heli-copters.

7. MARINE PERSONEEL

Totale sterkte: ca. 15.000.

Omtrent de verdeling in nationaliteiten is slechts uit open bron enige informatie bekend: Klaarblijkelijk bestaat 75% van het officierskorps uit Serviërs en Montegrijnen, hoewel deze slechts 42% van de totale bevolking zouden uitmaken. In de categorie onderofficieren zouden de nationaliteiten meer evenwichtig zijn vertegenwoordigd.

8. NIEUWBOUWPROGRAMMA'S

Op Joegoslavische werven zijn thans een aantal nieuwbouwprogramma's gaande, inhoudende de bouw van fregatten, onderzeeboten, patrouilleboten, GRP amfibische vaartuigen en hulpschepen. Het is niet altijd duidelijk of deze programma's bestemd zijn voor export danwel zijn t.b.v. de Joegoslavische marine zelf. Thans geïdentificeerde programma's zijn:

a. Onderzeeboten

Onbekend type sedert 1980(?) in aanbouw in overdekte bouwhal van de Split Scheepswerf. Het zou hier gaan om een export opdracht, mogelijk voor Libië, van twee eenheden. Afmetingen zijn niet bekend: er zijn geruchten omtrent het bestaan van een 400 tons ontwerp, doch het is tevens mogelijk dat hier sprake is van exportbouw van de SAVA-klasse (960 ton).

b. Mini onderzeeboten

Te Split bevindt zich thans in afbouw een mini onderzeeboot van 90/100 ton, mogelijk bestemd om Commando type operaties uit te voeren (project M-100 DE). Het is niet bekend of deze eenheid bestemd is voor de Joegoslavische marine danwel wordt gebouwd voor export.

c. Fregat project "SIRIUS"

Gedurende de afgelopen paar jaar heeft de Split scheepwerf een tweetal trainings-fregatten gebouwd voor Irak (IBN KHALDUM) en voor Indonesië (HAJER DEWARTARU). Er is thans sprake van een nieuw project van 1500 waterverplaatsing te bouwen in Split vermoedelijk voor de Joegoslavische marine zelf. Opvallend is de ongebruikelijke lengte/breedte verhouding van 5:1 (lengte 92 meter, breedte 18 meter). De bewapening zou bestaan uit een 76 mm kanon, 40 en 20 mm mitrailleurs, geleide projectielen tegen oppervlakte doelen en torpedo's. De voortstuwing bestaat uit een combinatie van diesels en een gas turbine.

d. Korvet van 700 ton

Het project is vermoedelijk geïnitieerd om de oudere vaartuigen van de MORNAR en KRALJEVICA klasse te vervangen. Het ligt in de bedoeling dat tevens een helikopter meegevoerd kan worden. Voor zover bekend is met de bouw ervan nog niet begonnen. Als bouwwerf komt mogelijk Kraljevica in aanmerking.

e. MIRNA klasse patrouille-vaartuigen

Deze klasse van 120 tons patrouillevaartuigen wordt momenteel in serie gebouwd te Kraljevica tot een vermoedelijk totaal van 8 eenheden, waarvan 5 reeds zijn gecompleteerd. De bewapening bestaat uit 40 mm en 20 mm mitrailleurs en dieptebommen.

f. KOBRA klasse g.p. vaartuigen

De KOBRA klasse is een ontwerp van ca. 450 ton waterverplaatsing en een snelheid van 33 knopen. Tenminste twee eenheden zouden sedert 1981, vermoedelijk in Kraljevica in aanbouw zijn. Hoewel hieromtrent geen zekerheid bestaat ligt het vermoedelijk in de bedoeling deze vaartuigen uit te rusten met STYX type projectielen, een 76 mm kanon, mitrailleurs en torpedobuizen. Alsdan kan deze klasse worden beschouwd als een verbeterde versie van de RADE KONCAR, welke door de Joegoslavische marine als ontoereikend wordt beschouwd (teveel bewapening op een te kleine romp).

BIJLAGE A

ORDER OF BATTLE

<u>Designator</u>	<u>klasse</u>	<u>aantal</u>
	<u>Onderzeeboten</u>	
SS	HEROJ	3
SS	SAVA	2
SS	SUTJESKA	2
	<u>OPPERVLAKTE EENHEDEN</u>	
FF-P	KONI	2
PBF	OSA-I	10
PBF	KONCAR	6
PC	KRALJEVICA	10
PC	MORNAR	2
PTB	SHERSEN	15
PB	MIRNA	5
PB	133-KLASSE	9
PB	--	10
MSC	SIRIUS	4
MSI	HAM	4
MSI	III-klasse	5
LCU	diverse types	75

BIJLAGE B

KUSTBATTERIJEN EN KUSTVERDEDIGING

1. Eiland Cres, nadere positie onbekend.
2. Eiland Dugi Otok, nadere positie onbekend.
3. Laton, noord van Zadar in positie $40^{\circ}, 13'.30''N-15^{\circ}, 10', 30''E$.
4. Eiland Vis in de omgeving van het dorp Rukovac.
5. Eiland Lastovo op de berg Plesevo.
6. Eiland Miljet, nadere positie onbekend.

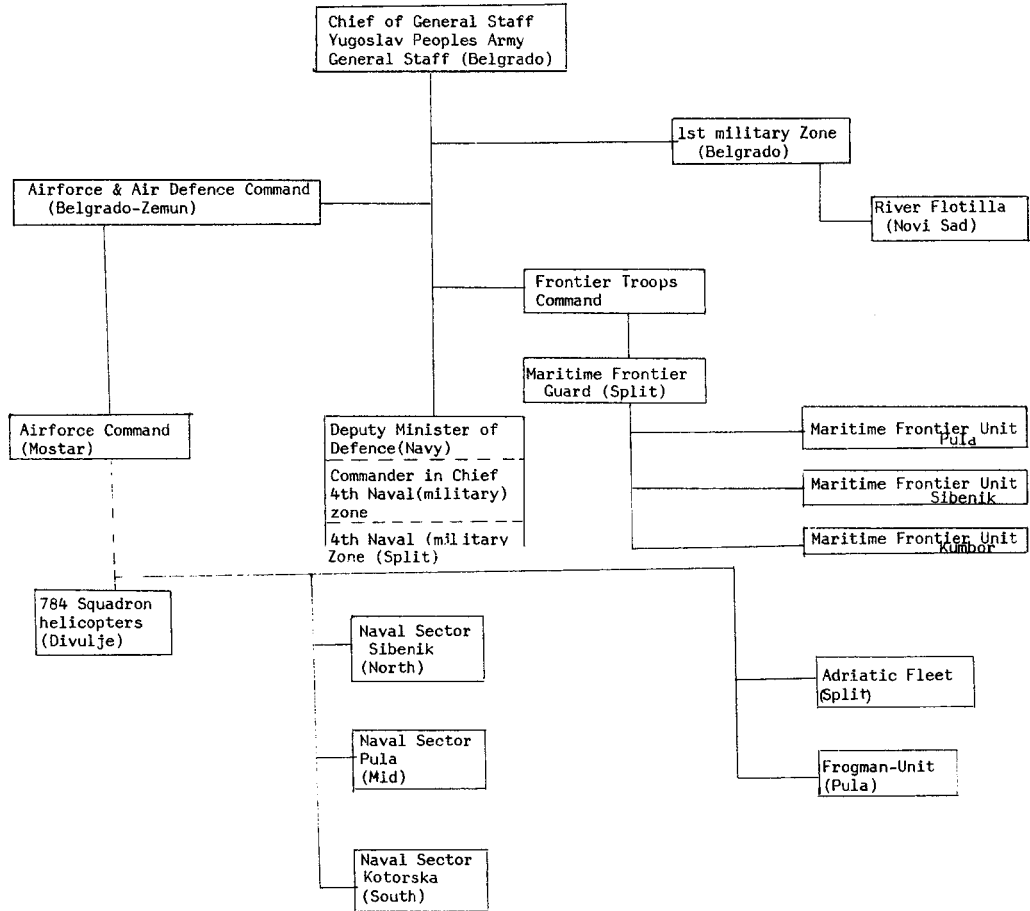
Tunnel complexen t.b.v. OSA en SHERSEN klasse missile attack torpedo boten.

De bekende posities zijn te:

1. Boka Kotorska, op de zuid oever van Kumborski Tjesnac, tegenover Djenovic Marine basis.
2. Ploce, $\pm$ 9 km Zuid-Oost van de marinebasis.
3. Sibenik, langs het zuid oostelijk gedeelte van het Sveti Ante Kanal.
4. Prezba eiland.

Yugoslav Navy: Operational Control
(estimated)

BIJLAGE D

VERMOEDELIJKE ORGANISATIE "ADRIATISCHE VLOOT"

Vloot Commando
Staf a/b "GALEB"

88. Divisie Onderzeeboten
(Split)

Onderzeebootgroep
2 x SUTJESKA
Onderzeebootgroep
3 x HEROJ
Onderzeebootgroep
2 x SAVA

38. Divisie Onderzeeboot
jagers (Split)

vlag: UDARNIK
sectie 1: "MORNAR"+
?x KRALJEVKA
SECTIE 2 "BORAC"+
?x KRALJEVICA

16. Divisie Mijnenvegers
(Ploce)

Sectie 1: 4x SIRIUS
sectie 2: 4 x HAM
Sectie 3: ? x M-III

18. Brigade G.P. Boten
(Split)

vlag: KONI klasse FF(,)
Divisie 1
5 x OSA-I
Divisie 2
5 x OSA-I
Divisie ?
6 x RADE KONCAR

5. Flotielje (Pula)
LCU's/LCM's

8. Flotielje
(Sibenik)
LCU's/LCM's

17. Brigade Torpedoboten
(Split)

vlag: KONI klasse FF(?)
Divisie 1
7 x SHERSHEN
Divisie 2
7 x SHERSHEN

9. Flotielje
(Boka Kotorska)

BIJLAGE E

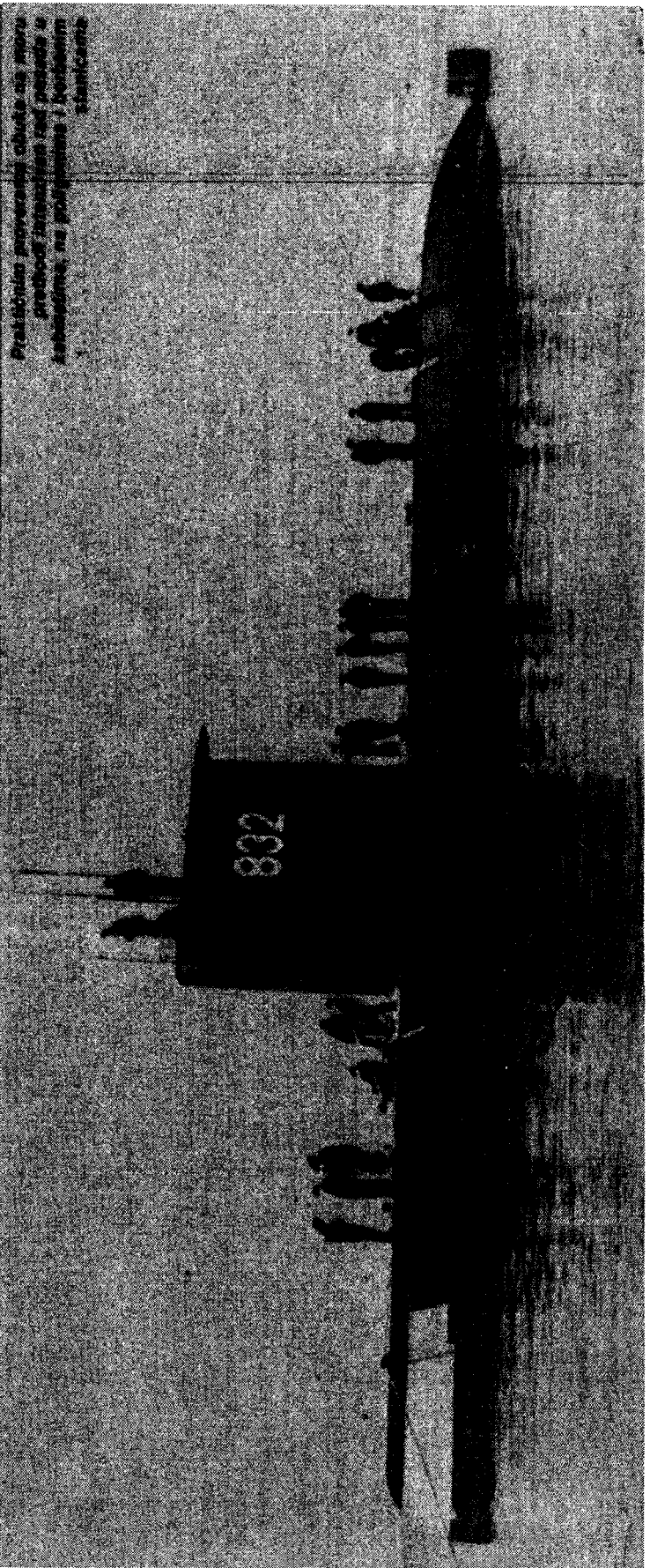
MARINE REPARATIE EN NIEUWBOUW FACILITEITEN

- a. TIVAT MARINWERF: 3 repairways
1 transverser/repairway
2 transversers
1 synchrolift (1100 ton capaciteit)
1 FFD (1200 ton capaciteit)
1 FFD (3000 ton capaciteit)
- b. BIJELA SCHEEPSWERF: 2 FDD
Voornamelijk civiel; zwaar beschadigd door aardbeving 1979.
- c. SPLIT SCHEEPSWERF: 5 building ways, waarvan 1 overdekt voor de bouw van onderzeeboten.
- d. TROGIR SCHEEPSWERF : 3 building ways
1 repair way
1 FFD (10.000 ton capaciteit)
Belangrijk producent van FFD voor Sovjet rekening (30.000 ton capaciteit).
- e. SIBENIK MARINWERF : 1 synchrolift (1000 ton capaciteit)
1 FFD (1000 ton capaciteit)
3 building ways
1 building way (in aanbouw)
- f. KRALJEVICA SCHEEPSWERF : 1 FFD (8500 ton capaciteit)
1 FFD (1200 ton capaciteit)
3 building ways
1 covered building hall
Belangrijke werf voor de bouw van g.p. boten

Type	Class	Project	IOC	Country	Date
SS	SAVA	960	1978	Y0	01-1983
A. General Data					
Max Displacement	t 770 (surf) / 964 (subm)				
Std Displacement	t				
Length oa	m 55.8 (42.8 ph)				
Length wl	m				
Beam max	m 5.9				
Beam wl	m				
Depth	m				
Draft max	m				
Draft mean	m 5.1				
Engines	1 electric motor 2 diesel generator sets charging batteries				
B. Armament (Supply)					
	TT 533 mm x 6 bow				
	TORP 533 mm type				
C. Electronics					
	SNOOP PLATE (prob)				
	"Lance System" sonar				
Propulsion power hp 2500 SHP					
Electric power kW					
Screws/Rudders 1 x 5-bladed/I					
Speed kts unk (surf) / 16 (subm)					
Fuel t					
Endurance NM/kts 2000/6 (surf)					
Diving depth m 250 (working)/300 (limit/test)					
Complement 35					

Remarks: Preparations for the construction of this class of submarines can be traced back as far as 1970. The first unit apparently suffered a serious engineering casualty, and she has been under repair at Sibenik since about Juli 1978. The repair work appears to have been concentrated in the stern area, the sealing arrangements of the propeller shaft have proved defective. The conning tower is reportedly constructed of a fiberglass material.

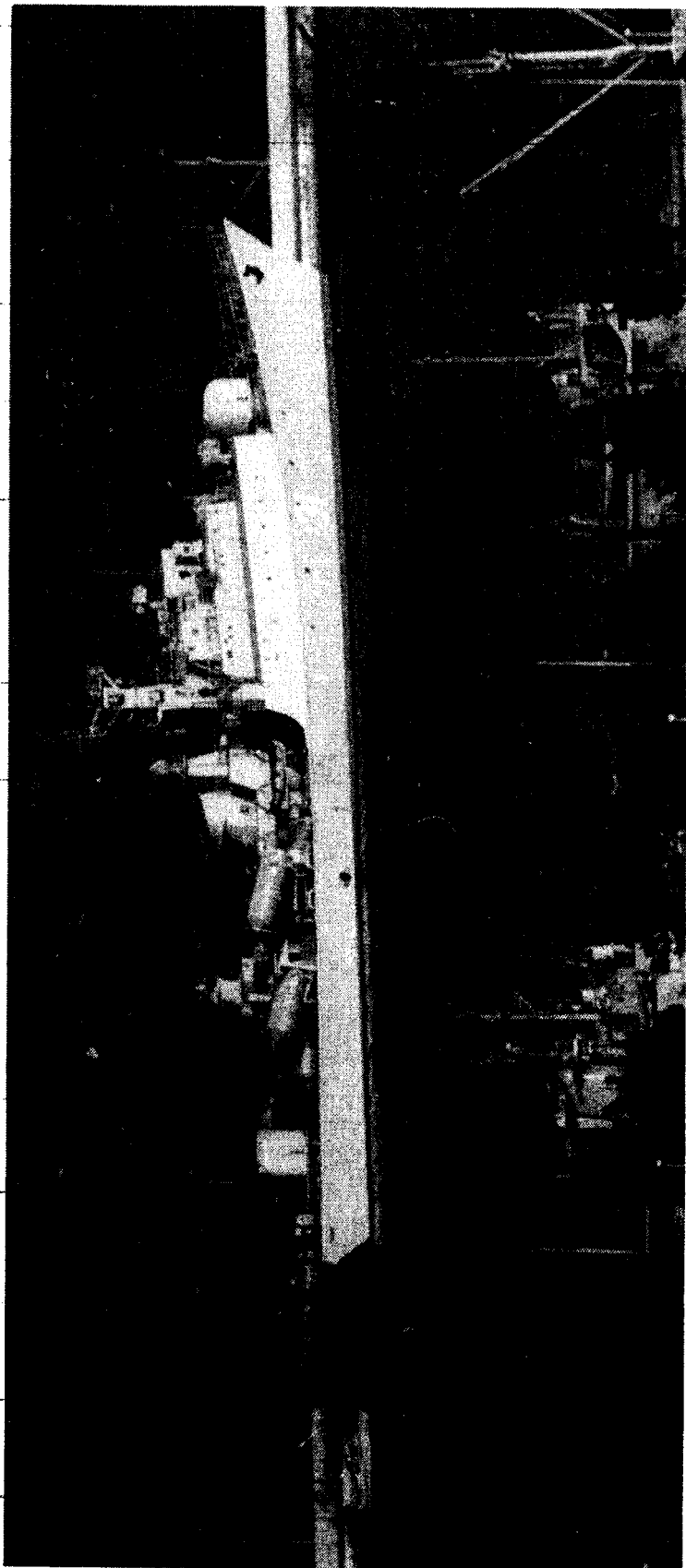
Type	Class	Project	IOC	Country	Date											
SS	SAVA	"960"	1978	YO	29-07-1983											
Bldr	Bldr Full Name	Bldr Location	Cy	Production years		Total										
A	Split Shipyard	Split	YO													
Leg Nr	Bldr	Way	Yard Nr	Hull Nr	Ship Name	First P/N.	CB	RO	UL	ST	Way time (months)	F.o. time (months)	CO	CC	AQ	RT
01	A			01	SAVA	831	75		77 late				78			
02	A			02	DRAVA	832			7912				8012			

Prohibita reproduzione senza permesso scritto dalla Direzione Generale per la Difesa e l'Armamento. È vietata la ristampa o l'uso non autorizzato.

Type	Class	Project	IOC	Country	Date
FF	KONI	1159	1977	Y0	29-7-83
A. General Data					
Max Displacement	t	2030			
Std Displacement	t	1600			
Length oa	m	95.1			
Length wl	m	87.3			
Beam max	m	12.8			
Beam wl	m	12.0			
Depth	m				
Draft max	m	6.0			
Draft mean	m	4.2			
Engines	1 x 15000 shp gas turbine				
	2 x 7300 bhp diesels				
Propulsion power	hp	15000 shp + 14600 bhp (CODAG)			
Electric power	kW	3 x 450			
Screws/Rudders	1 x - bladed + 2 x 3 - bladed/2				
Speed	kts	28/22			
Fuel	t	378			
Endurance	NM/kts	1800/14			
Diving depth	m	--			
Complement		108			
Remarks: With the exception of the first unit the KONI class is being built in the USSR for foreign sale/export. The KONI design differs from the standard Soviet Frigate design in that it has an exceptionally high freeboard and an unusually broad beam in relation to the length. The Algerian and Cuban units differ from the East-German and Yugoslav units by having an enclosed area between the stack and the SA-N-4 support deckhouse. From unit 5 onward 2x16-tube Chaff launchers are fitted. The first Yugoslav unit was during 1982 modified by the addition of four SS-N-2C launchers. The propulsion system features a single, centerline gas turbine and two outboard diesels. The screw from the gas turbine can probably be freewheeled when the gas turbine is declutched.					
B. Armament (Supply)					
SAM 1 x 2 SA-N-4 20					
SSM 4 x 1 SS-N-2C 4					
DPA 2 x 2 76.2 mm/59 2000					
AAA 2 x 2 80mm/ 65 AK-230 4000					
ASW 2 x 12 RBU-6000 120					
ASW 2 DC racks 24					
Mine capacity (56 m deck rail) 22					
C. Electronics					
Radar:					
1 x DON-2					
1 x STRUT CURVE					
Fire control:					
1 x POP GROUP					
1 x HAWK SCREECH					
1 x DRUM TILT					
1 x PED-I					
Sonar:					
1 x BULL NOSE					
1 x WOLF PAW(?)					
IFF;					
1 x HIGH POLE-B					
2 x SQUARE HEAD					
Communications:					
2 x CAGE BARE-A					
1 x GRID SHIELD					
2 x LONG FOLD					
1 x POP ART					
1 x SPRAT STAR					
8 x WHIP					
Navigation:					
1 x CROSS LOOP-A					

Type	Class	Project	IOC	Country	Date											
FF	KONI	1159	1977	Y0	29-07-1983											
Bldr	Bldr Full Name	Bldr Location	Cy	Production years												
A	Shipyard 340	Zelenodolsk	UR	Total												
Leg Nr	Bldr	Way	Yard Nr	Hull Nr	Ship Name	First P/N.	CB	RO	UL	ST	Way time (months)	F.o. time (months)	CO	CC	AQ	RT
01	A			04	SPLIT	31				7909			80		8002	
02	A			08	KOPER	32			8201				82		8212	

CONSTRUCTION DATA

Foto nr. 9 : SS HEROJ klasse

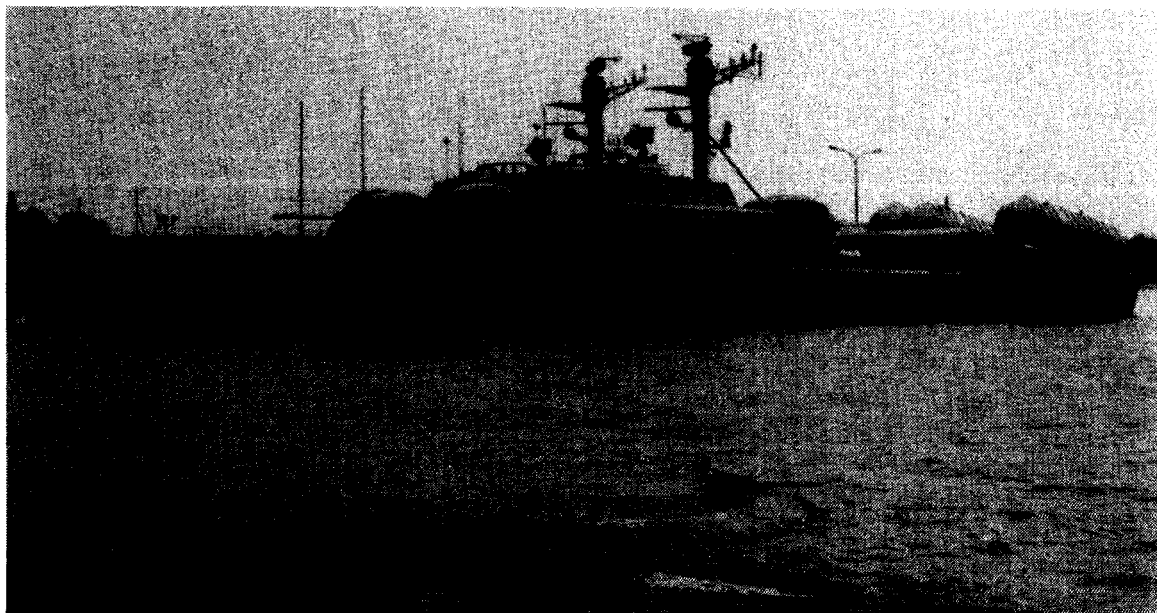

Foto nr. 10 : PTG RADE KONCAR klasse

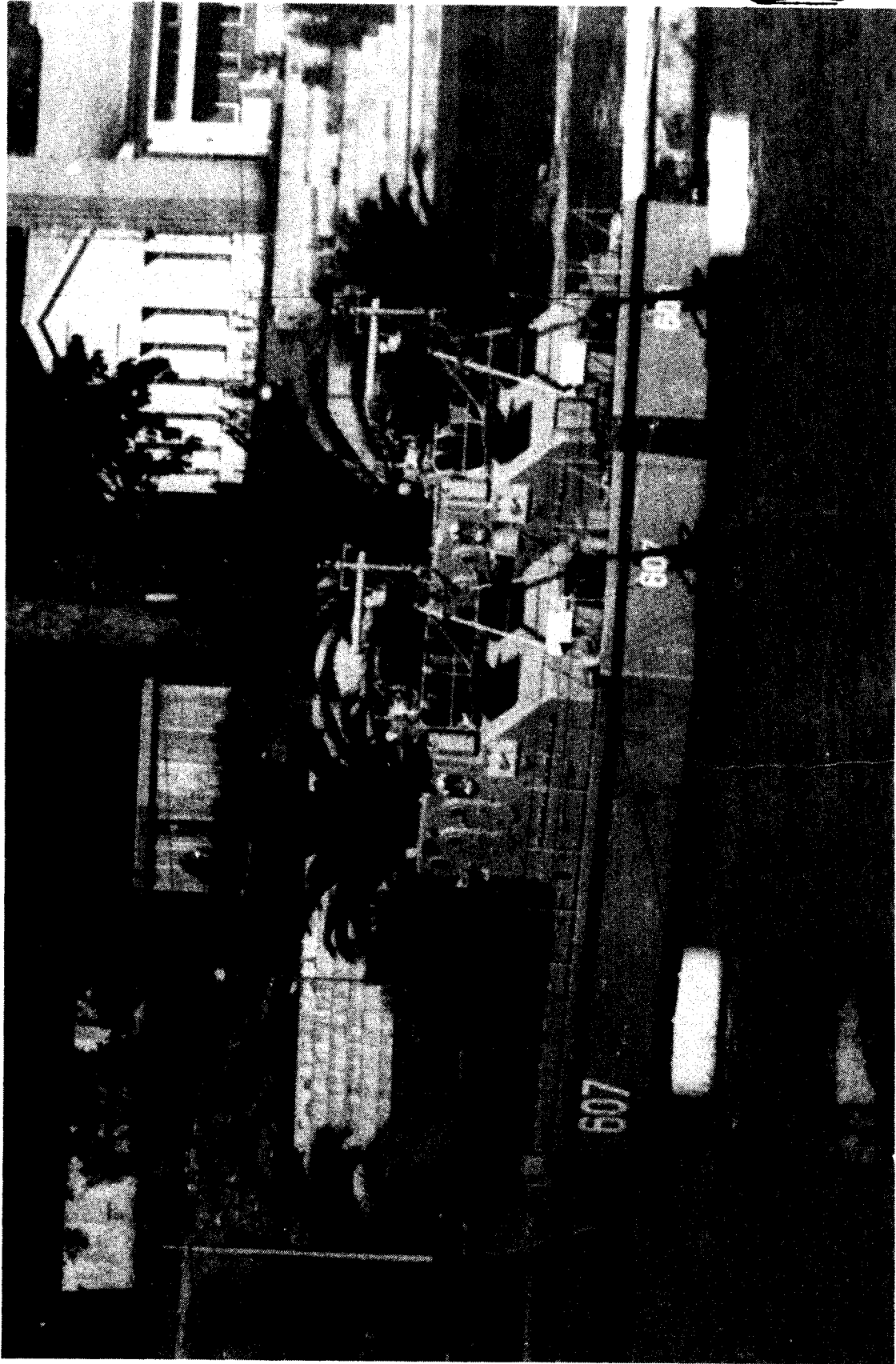

Foto nr. II : LCU 601 klasse (twee eenheden)

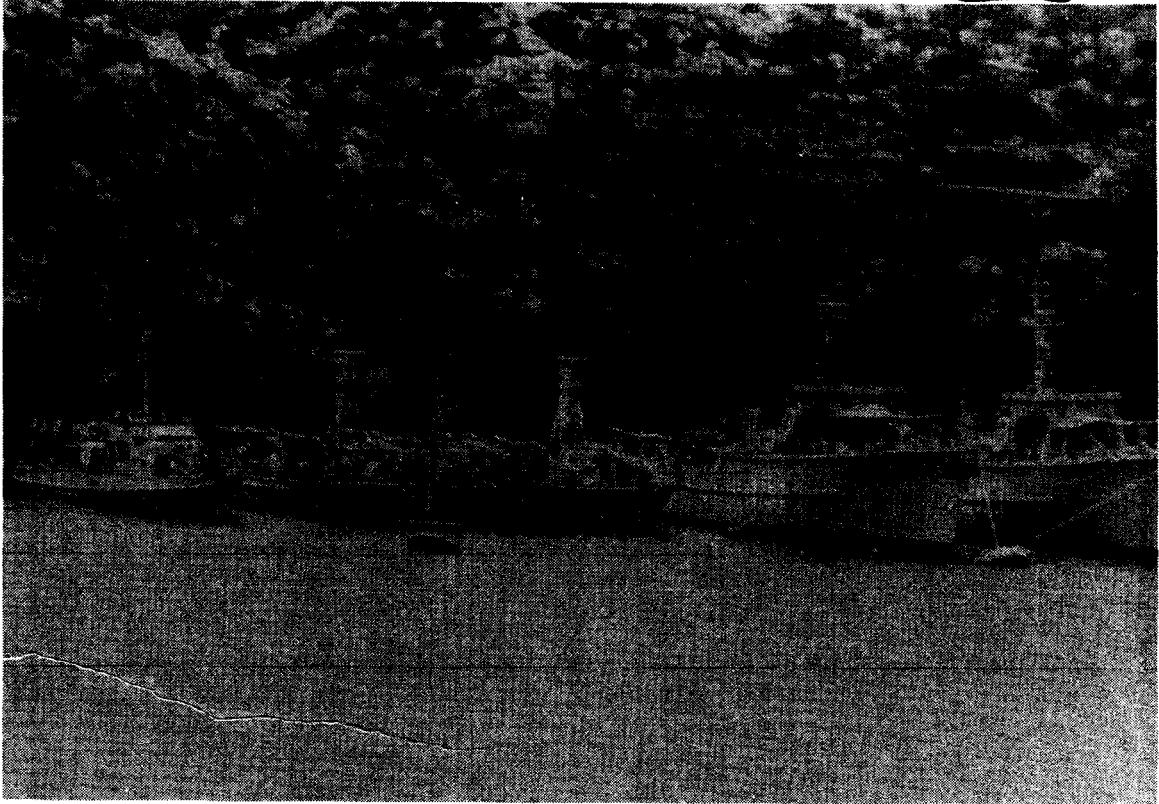

Foto nr. 12 : MSC SIRIUS klasse (3 eenheden) Gestationeerd te Ploce.

HOOFDSTUK II

TACTIEKEN

SOVJET ASM-TACTIEKEN (DEEL V)

INLEIDING

1. Eerder verschenen in deze reeks "ASM-arsenaal en lanceerplatformen" (PIR 1983/1) en "ASM-inzet" (PIR 1983/2).

De serie is sindsdien vervolgd met de uitwerking van het tweede hoofdstuk, waarbij over een periode van 10 jaar de voornaamste Sovjet-oefeningen buiten de eigen vlootgebieden aan de orde zijn.

De nadruk hierbij is uiteraard weer ^{geleed}geplaatst op de ASM-inzet. Geografisch ligt het accent vooral in de Atlantische Oceaan, maar indien relevant worden ook andere zeegebieden in beschouwing genomen. Vooral de Stille Oceaan wordt meer en meer het gebied, waar de twee grootmachten elkaar maritiem confronteren. Men zal zich de woordspeling uit het jongste artikel van Sovjet-BDZ GORSHKOV (Vide vertaling in PIR 1983/3-4) herinneren: de "Pacific" is bepaald niet langer een "Vredeszee".

De tactieken, die in deze evoluties werden waargenomen, waren in feite zelfs de aanleiding voor deze serie artikelen, o.m. ook omdat middelen werden ingezet, die in de Atlantische Oceaan nog niet zijn geobserveerd. Dat, nochtans, is vermoedelijk nog slechts een kwestie van tijd.

ASM-EVOLUTIES (III, 1980-83)

2. In het voorgaande is behandeld, hoe de oefencyclus van de vroege 70-er jaren culmineerde in de wereldwijde OKEAN-75 en de tweede helft van het decade werd besloten met een weliswaar grootschalige oefening (SUMMEREX-80), die echter toch niet de jaarlijk mondiale opzet had van 1975.
3. Dit bevestigde een tendens, die al vóór 1980 was aangevangen, nl. een geleidelijke verplaatsing van activiteiten out-of-area naar de eigen vlootgebieden of in elk geval dichterbij. Die tendens heeft zich voortgezet tot de dag van heden.

Op zichzelf is die ontwikkeling een onderzoek waard van mogelijke operationele, materiele e.a. gronden. Zonder onszelf op voorhand die moeite te willen besparen, wordt de ware reden wellicht het dichtst benaderd met de stelling, dat beleids-, zo men wil politieke overwegingen, daarbij zeker een belangrijke rol spelen.

HET OEFENJAAR 1980 (V.A. SUMMEREX)

4. In september 1980 vond in de Barentzzee een oefening plaats, waarbij het accent o.m. lag op Anti-Missile Defence en die eindigde met een "Defence of the Homeland" scenario.
In de avonduren van 3 september waren 2 groepen geformeerd, t.w.
  - a. KIEV-groep (1 x KIEV, 2 x KRESTA-I, 1 x KANIN)
  - b. SVERDLOV-groep (1 x SVERDLOV, 1 x KRESTA-II, 2 x KRIVAK-II)
5. De SVERDLOV-groep ging gedurende de nacht op een Westelijke koers en bevond zich ten 041500 op zo'n 160 NM ten N.O. van FINMARK, waarna de groep koers wijzigde en om de Oost ging.
Deze groep stelde een Westerse maritieme strijdmacht voor, die een bedreiging vormde voor het Noordvloot gebied.
De KIEV-groep ging op een N.O. koers richting Barentzzee naar een gebied zo'n 150 NM N.O. van Kildin, dat in de namiddag van 4 september werd bereikt.
6. Beide groepen waren op 4 en 5 september doelwit voor uitgebreide ASM- aanvallen door BADGER's. Opmerkelijk hierbij was, dat voor het eerst sinds lange tijd weer ASM- aanvallen ter sterkte van een regiment (18 - 25 vliegtuigen) werden uitgevoerd. Om dit te bereiken waren de NVLT-squadrons versterkt met vliegtuigen uit andere vlootgebieden.
7. Een dergelijke operatie begint met het vertrek van recce-, ESM- en tanker vliegtuigen vanaf bases in het Noordvloot gebied naar een area in de Barentzzee. Hier vindt refuelling plaats, waarna de recce- en ESM- vliegtuigen naar de target area gaan.
De ASM-vliegtuigen verlaten hun bases in kleine groepen, gemiddeld zo'n 30 - 60 minuten later, en gaan dan eveneens op weg naar de refuelling area. Een dergelijk tijdsinterval is nodig teneinde een effectieve chaff corridor te kunnen verzorgen.

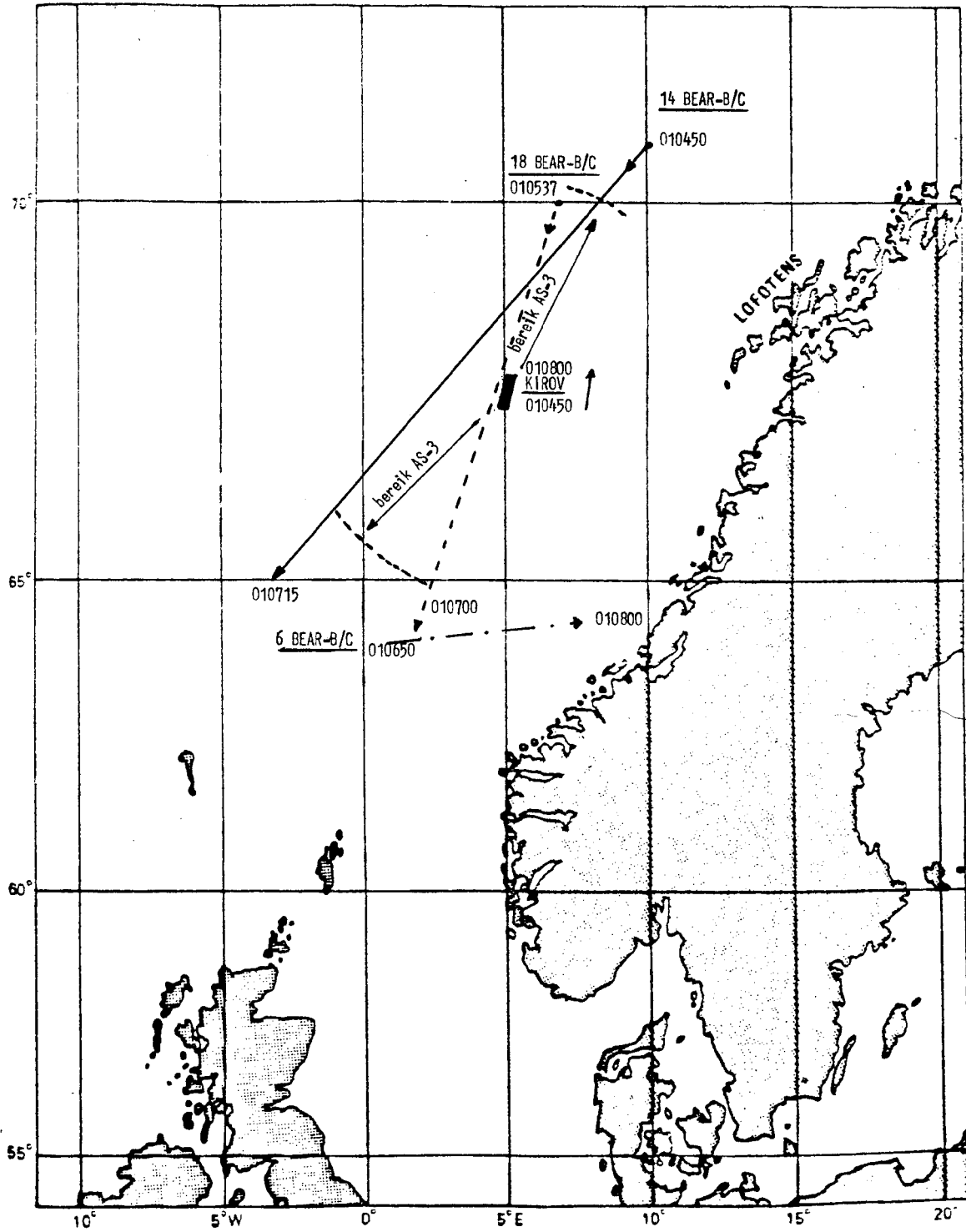
8. Bij deze gesimuleerde ASM-aanval werden drie groepen ingezet. De eerste groep bestond uit twee golven t.w. een recce- wave van 2 vliegtuigen en ESM-vliegtuigen.
Radio/radar uitzendingen worden tot een strikt minimum beperkt. In de acquisitie fase zal het gebruik van de acquisitie radar, alsmede een toename van radioverkeer, een indicatie kunnen zijn voor een ophanden zijnde aanval.
De laatste tijd worden de aanvallen over het algemeen vanuit twee richtingen ingezet. Echter, zo af en toe komt het voor, dat een aanval vanuit nog meerdere richtingen wordt uitgevoerd.
9. Bij deze oefening werd de aanval uitgevoerd binnen een sector van 45° t.o.v. het doel, waarbij de recce- en ESM-vliegtuigen via de ene zijde de sector binnenvlogen en de ASM-vliegtuigen via de andere zijde.
Tussen de diverse golven ASM-vliegtuigen lag een tijdsinterval van 3 - 5 minuten.
Het "wapen release point" lag op ongeveer 120 NM van het doel. Het tijdsinterval tussen de eerste recce-vliegtuigen en het laatste ASM-platform was ongeveer 40 minuten, terwijl de gehele operatie ongeveer vier uren in beslag nam.
10. Nadat de vliegtuigen op hun bases waren teruggekeerd, steeg het regiment na 10 uren weer op voor een volgende ASM-aanval, die 3 uren duurde.
Nadat de vliegtuigen na deze missie wederom op hun bases waren teruggekeerd werd wederom na 10 uren weer gestart om een derde aanval uit te voeren.
11. Het is niet mogelijk geweest na te gaan, of een daadwerkelijk in-flight refuelling heeft plaatsgevonden, danwel dat deze werd gesimuleerd. Uitgaande van de af te leggen afstand was refuelling niet noodzakelijk.
12. Ook niet bekend is, of daadwerkelijk missiles zijn meegevoerd en of herlading van missiles en eventueel bommen daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, danwel dat ook deze handelingen zijn gesimuleerd. De turn-over-time van 10 uren is eerder bij dergelijke oefeningen waargenomen.
13. Met de terugkeer van de SVERDLOV-groep op de voormiddag van 5 september eindigde de oefening.

De KIEV-groep nam deel aan, voorzover bekend, de eerste gecombineerde SSM/ASM lancering. Deze oefening werd op de achtermiddag van 5 september uitgevoerd en was gebaseerd op het 3-D scenario. Hierbij is door een ECHO-II SSGN een SS-N-3A gelanceerd over een afstand van 170 NM. De KRESTA-I lanceerde een SS-N-3B. Er zijn sterke aanwijzingen dat AS-2 en AS-6 missiles op dezelfde doelen zijn gelanceerd. De SS-N-3A en SS-N-3B bereikten de target area met een interval van 2 minuten. Er zijn indicaties, dat de ASM in de target area bereikten 2 minuten, voordat de eerste SS-N-3 die bereikte.

ASM-AANVAL DOOR BEAR-B/C

14. In 1980 waren niet alleen BADGER's betrokken bij gesimuleerde ASM-aanvallen. Ook BEAR-B/C van de Long Range Air Force werden hiervoor ingezet. Een goede gelegenheid deed zich voor, toen de eerste KIROV CGN zijn transfer van de Oostzee naar het Noordelijk vlootgebied maakte. Totaal waren tenminste 30 BEAR-B/C out of area en tenminste twintig hiervan zijn betrokken geweest bij gesimuleerde ASM-aanvallen op de KIROV-groep.
15. De gesimuleerde aanvallen vonden plaats in golven van 4 - 6 vliegtuigen, die in twee groepen van 18 en 14 naar buiten kwamen. Verschillende vliegtuigen waren daadwerkelijk uitgerust met AS-3.
16. Uit de tracks van de groepen (zie kaart no. 1) blijkt, dat de KIROV daadwerkelijk binnen missile range is geweest. De track van de golf van 6 vliegtuigen is niet geheel duidelijk. Uitgaande van het feit dat in totaal tenminste 20 vliegtuigen bij de aanval waren betrokken, heeft de groep van 18 vliegtuigen mogelijk een simulated strike tegen de NATO-radarposten op de SHETLAND's (een vast oefendoel van de BEAR B/C) uitgevoerd en is de aanval op de KIROV uitgevoerd door de groepen van 14 en 6 vliegtuigen.
17. Dergelijke oefeningen verschaffen de Sovjet Long Range Aviation een goede gelegenheid haar maritieme taken te oefenen, terwijl de KIROV een goede gelegenheid werd geboden haar, deels nieuwe, lucht verdedigingsmiddelen te testen in een multi-threat omgeving. In elk geval was dit eerste o.o.a. optreden van de nieuwe KIROV CGN ook voor de BEAR's een bijzondere gelegenheid: de schaal van deze ASM-operatie was sinds 1973 niet meer waargenomen.

KIROV - transit 1 oktober 1980

HET OEFENJAAR 1981

18. Het merendeel van de ASM-evoluties in 1981 vond in-area plaats m.u.v. een "Intruder"-oefening bij Noordkaap van 6 - 12 juli. Hierbij waren zowel eenheden van Noordvloot als van de Oostzee vloot betrokken.

De eenheden uit de Oostzee vormden de "intruder" groep. Deze bestond uit 2 x KRIVAK en 1 x Petya en verliet haar vlootgebied op 5 juli voor een Noordelijke opmars.

De activiteiten in het Noorden begonnen op 7 juli, toen groep 1 (2 x KRIVAK en 1 x PETYA) en groep 2 (2 x KRIVAK en 2 x PETYA) in de vroege morgen de haven verliet en in opmars gingen naar het oefengebied ten Noorden van FINMARK. Beide groepen voerden onafhankelijk van elkaar ASW-oefeningen uit.

19. De Oostzee groep bestond oorspronkelijk uit meerdere eenheden, o.a. een kruiser van de SVERDLOV-klasse. Aangezien deze eenheid te kampen kreeg met voortstuwings problemen en in de buurt van de SHETLAND's voor anker ging, liepen de deelnemende eenheden aan deze "intruder" oefening vertraging op.

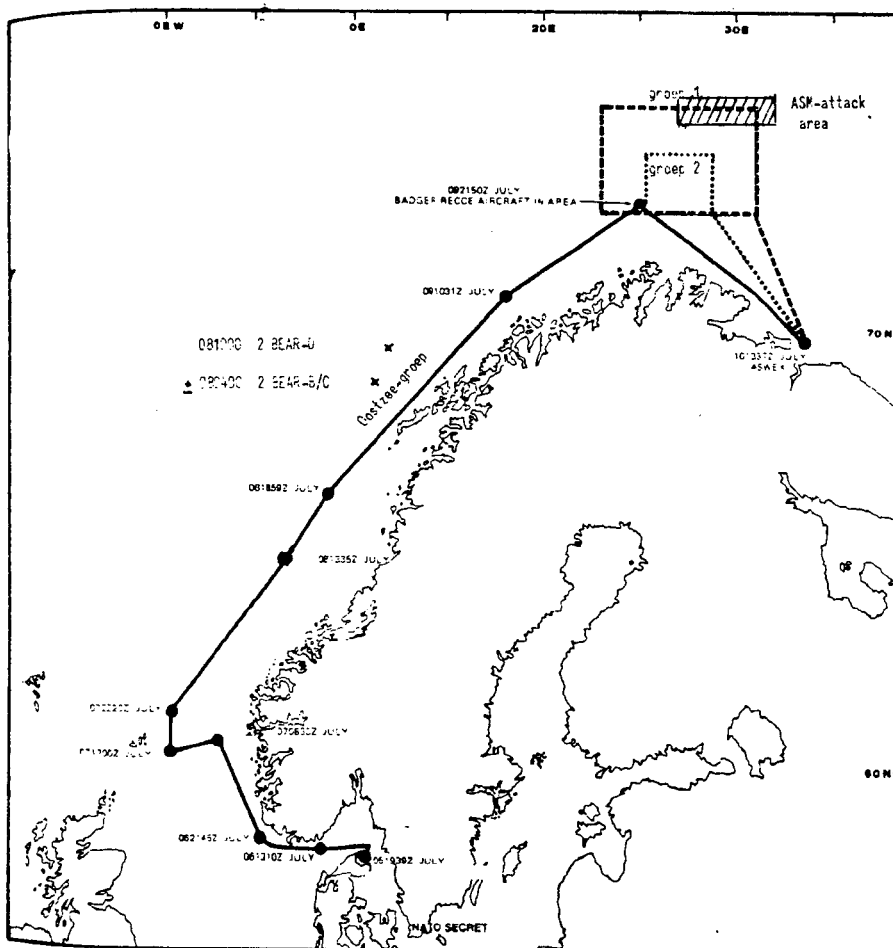
Op 8 juli vlogen 2 LRA BEAR-B/C naar een gebied ten Westen van de Lofoten. Door de vertraging van het Oostzee-verband bevonden zich hier echter in het geheel geen "targets", zodat hier schijnbaar sprake is van een coördinatie-probleem. Later op de dag werd de Oostzeegroep dan toch verkend door een paar MLD BEAR-D's.

20. Op 9 juli voerden groep 1 en 2 ASW-operaties uit en gingen beide groepen weer op een Oostelijke koers terug naar het Noordvlootgebied. Op deze groepen werden door BADGER's verschillende sorties gevlogen, waarschijnlijk recce-missies. Beide groepen, alsmede de Oostzeegroep bevonden zich toen in een gebied van 73.30N-74N, 027E-32E.

21. De grote actie-dag was 10 juli, toen tussen 0035z en 0300z door 30 BADGER's een regimental ASM-aanval op de drie groepen werd uitgevoerd. Vooraf ging een recce-missie door 2 BADGER's. Gezien het feit, dat deze oefening in-area plaats vond, zijn omtrent de uitvoering van de ASM-aanval praktisch geen bijzonderheden bekend.

22. De Oostzee-groep ging daarop weer om de Zuid en was tijdens de transit terug naar de Oostzee nogmaals doelwit van gesimuleerde ASM-aanvallen door 2 BADGER-C, welke waren vergezeld van 2 BADGER-tankers en waarschijnlijk een BADGER-D met een recce-taak. Deze aanval werd uitgevoerd in het Z.W.-gedeelte van de Noorse Zee.
23. Het opmerkelijkste van deze oefening was in feite, dat men nog nooit eerder een "Intruder Force" zover Oost had laten komen, alvorens deze aan te vallen. Maar, als eerder gesteld, ook coördinatie-problemen kunnen daarbij een rol hebben gespeeld.

"intruder" oefening, july 1981

kaart no.

HET OEFENJAAR 1982

24. Tussen 7 en 16 april 1982 werden in het westelijk gedeelte van de Barentzzee en ten noorden van FINMARK oefeningen gehouden, waarbij o.a. de KIEV-groep (1 x KIEV, 1 x KRESTA-II, 1 x KASHIN) en de KIROV-groep (1 x KIROV, 1 x KRESTA-II) waren betrokken. De KIROV-groep verliet op 7 april de lokale wateren op weg naar een gebied Noord van FINMARK, waar de KIEV-groep zich al bevond en vermoedelijk is daar RV gemaakt. ("Dispersed deployment" vanuit de Noordvloot-bases is een wel meer waargenomen verschijnsel).

25. Op deze groep werd gedurende de morgenuren een recce uitgevoerd door 6 BADGER's. Deze recce werd gevolgd door een gesimuleerde ASM-aanval van 22 x 2 BADGER-C. De aanval werd ondermeer ondersteund door inzet van stoorzenders.

Interessant is ook, dat 16 MIG-23 FLOGGER, 6 TU-28 FIDDLER en 7 SU-15FLAGON betrokken waren bij de luchtverdediging van de KIEV, die zoals bekend met zijn FORGER's nu niet bepaald "self-supporting" is in dit opzicht.

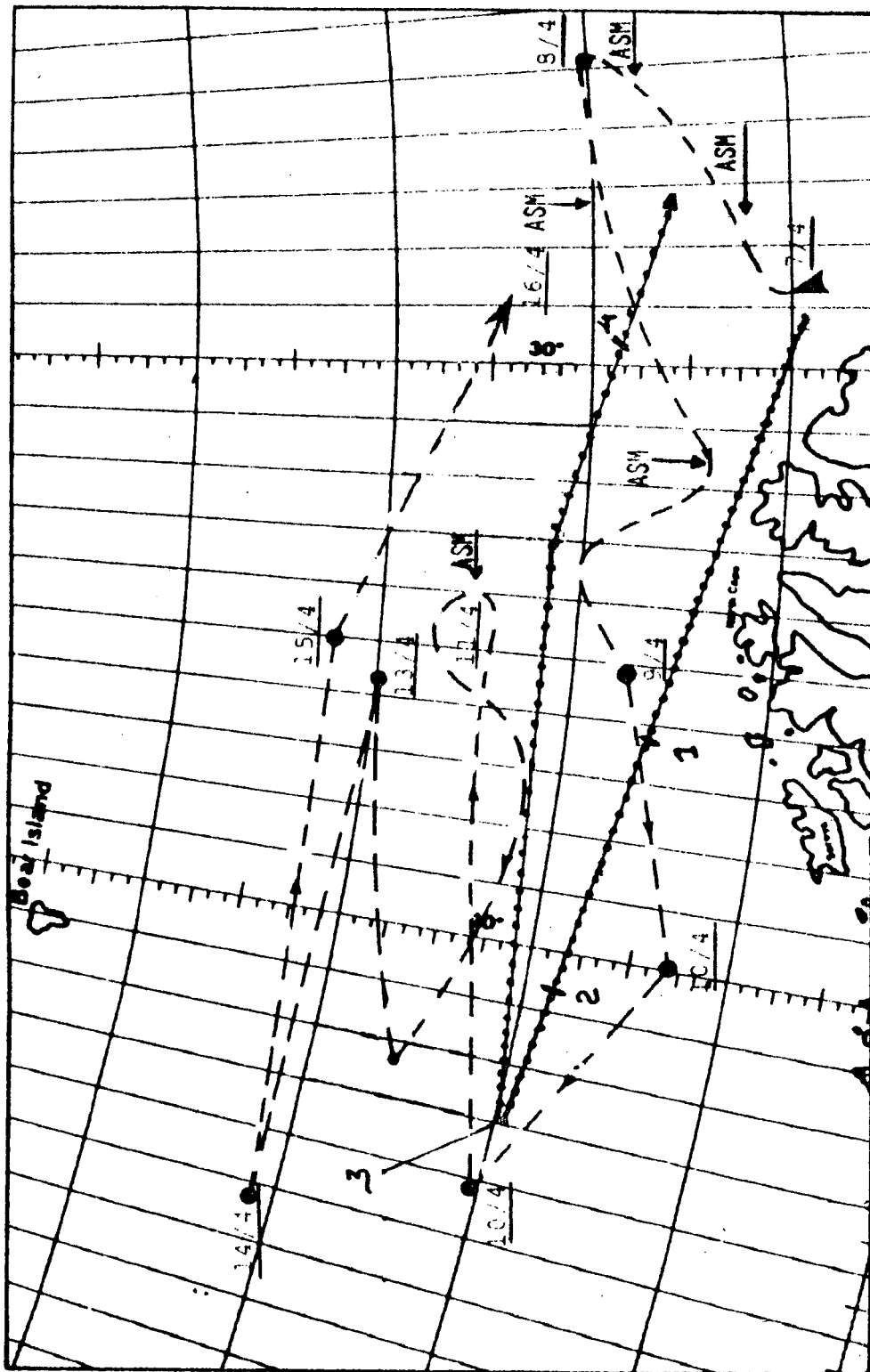
De LVD-operatie werd gecoördineerd door een TU-126 MOSS AWACS vliegtuig.

26. In de avonduren werd nogmaals een gesimuleerde ASM-aanval uitgevoerd door tenminste 40 BADGER-C onder gebruikmaking van CHAFF.

27. Op 8 april was de groep wederom doelwit voor ASM-aanvallen. De groep bevond zich toen op ongeveer 150 NM ten N.O. van het VARANGER-schiereiland.

Ondersteund door ECM voerden rond het middaguur 24 BADGER's een aanval uit en nogmaals laat in de middag. Hierbij vlogen tenminste 3 BADGER's een pre-strike recce. De aanval zelf werd, wederom ondersteund door ECM, uitgevoerd door in totaal 24 BADGER's-C.

28. De laatste gesimuleerde ASM-aanval vond plaats op 11 april. Rond het middaguur voerden ongeveer 50 BADGER's deze aanval uit. Eén van de BADGER's gebruikte een noise jammer tegen waarschuwings-, hoogtemeet- en vuurleidingradar. Omtrent deze aanvallen ontbreekt nadere informatie, zodat niet is na te gaan in hoeveel golven en vanuit welke richtingen de aanvallen zijn uitgevoerd.

--- KIEV - oefening, 7 - 16 april 1982

..... track KIROV, 7 - 9 april 1982

1 - 071400, 2 - 081100, 3 - 081400, 4 - 082000.

PACIFIC/1982-83

29. Tussen 24 september en 7 oktober 1982 voerden, al oefenend, twee Amerikaanse CBG's een transit uit langs de ALEOETEN, KURILLEN en door de Japanse Zee. De transit riep een uitgebreide reactie op van de zijde van de Sovjet-MLD alsmede de luchtmacht, waarbij in totaal ruim 120 vliegtuigen waren betrokken, de meest uitgebreide reactie ooit tegen Amerikaanse vloot-eenheden waargenomen. Ook in andere opzichten vertoonde de reactie een aantal nieuwe aspecten:
- a. Voor de eerste maal voerden BACKFIRE's gesimuleerde ASM-aanvallen uit op Westerse eenheden;
  - b. BEAR-F vliegtuigen (primair een ASW-platform) werden ingezet in een mogelijke ECM-rol;
  - c. Aktiviteiten bij de diverse "missile support" depots in het Pacific vlootgebied namen sterk toe;
  - d. In verschillende gevallen passeerden de Sovjet-vliegtuigen op extreem korte afstanden (en in strijd met de US-USSR conventie ter zake) de Carriers, waardoor gevaar ontstond voor de carrier vliegoperaties.
30. De eerste "echte" inzet van de BACKFIRE's kreeg uiteraard bijzondere belangstelling. De vliegtuigen vlogen op twee achtereenvolgende dagen, de eerste dag kort na zonsondergang, op de tweede net voor zonsopkomst. De gesimuleerde ASM-aanvallen werden uitgevoerd door twee groepen van twee vliegtuigen met een tijdsinterval van ongeveer 15 minuten. De snelheid was hoog subsoon en de hoogte varieerde tussen de 8.000 en 11.000 m. (De max. lanceerhoogte van de AS-4 is 11.000 m). De kortste afstand tot het USN-verband was 94 resp. 105 NM. Daarnaast voerden nog BADGER's, BEAR's en BISON's min of meer stereotiepe gesimuleerde aanvallen uit. De bijzonderheid hier lag, zoals eerder gesteld, veeleer in de kwantitatieve omvang van de reactie.
31. Een andere belangrijke evolutie betrof de inzet van BEAR-F, die zou kunnen duiden op een grotere ECM-capaciteit dan tot dusver aangenomen.

Naast de "regulaire" ASW-activiteiten werden vier gevallen genoemd, waarbij op uitgebreide schaal chaff werd ingezet door deze platformen. (De payload van een BEAR-F is 8200 kg inclusief 1440 kg voor chaff, flares en munitie):

- a. Bij één gelegenheid, laat op de avond, legden twee BEAR-F waarschijnlijk drie separate chaff corridors (elk met een lengte van ongeveer 20 NM) in de buurt van de beide CBG's
  - b. De volgende dag vroeg werd dit herhaald door wederom twee BEAR-F's, die toen een enkele chaff corridor legden op 25 NM van een der CVA's. Deze corridor had een lengte van 10 - 12 NM.
  - c. Een derde en vierde chaff dropping vond later nog plaats. Bij één gelegenheid werd toen een corridor van 60 NM lang en 10 NM breed waargenomen.
  - d. Al met al is de ECM-capaciteit van de BEAR-F aan weinig twijfel meer onderhevig. Ook deze mode is in de Atlantische Oceaan nog nooit waargenomen. Exacte relatering aan de ASM-inzet is tot dusver echter nog niet mogelijk gebleken.
32. Gedurende de hele periode, dat de CBG's in het gebied aanwezig waren, was sprake van intensieve "Missile pre-flight" operaties op de ASM-ondersteunings punten van de Sovjet-MLD in de Pacificvloot. Hetzelfde geldt voor de luchtmacht op verschillende bases in dit gebied.

Zeker is, dat missiles (AS-6 KINGFISH, later ook AS-4 KITCHEN) van brandstof (liquid bi-propellant) werden voorzien. Dit is zeer uitzonderlijk. Vliegtuigen, die gesimuleerde aanvallen op Westerse eenheden uitvoeren, meestal geen missiles mee, laat staan dat de missiles als verdere stap van brandstof zijn voorzien.

33. De lucht-surveillance zelf werd agressief uitgevoerd. De vliegtuigen voerden hun verkenningsvluchten zodanig uit, dat de carrier-vliegoperaties soms ernstig werden belemmerd. In één geval vloog een BEAR-D op een afstand van minder dan 60 meter op brughoogte langs de USS ENTERPRISE.

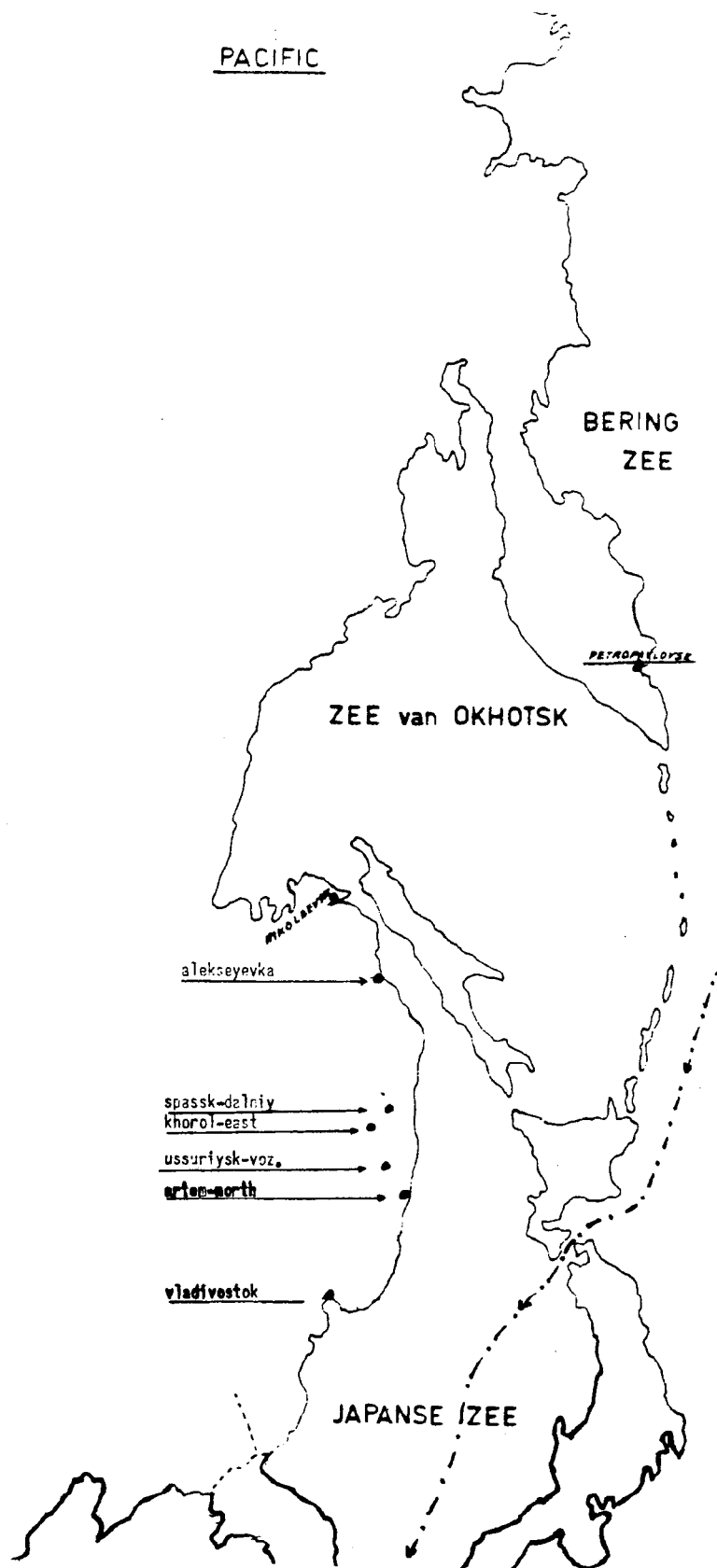
34. De Sovjet-marine houdt in dit zeegebied, waar zich ook het hoofdkwartier van de Pacific-vloot bevindt, regelmatig oefeningen, waarbij het "Defence of the Homeland" - concept domineert. De reactie op Westerse, m.n. US-verbanden of gesimuleerde vijandelijke eenheden start, zodra deze de Zee van Japan binnen varen.

De Sovjets beschouwen dit gebied, grenzend aan de Unie, als een gevoelige zone, die zich zo'n 1.500 NM diep in de Pacific uitstrekt. Hier ligt een duidelijk parallel met de reactie-lijnen in de Atlantische Oceaan en de Middellandse Zee.

35. De Sovjet-MLD beschikt in dit gebied over 25 - 27 BACKFIRE's en ongeveer 70 BADGER-C/G.

Wat de boven omschreven reactie op de US-marinepresentie zo interessant maakte, was de agressiviteit ervan en de compleetheid van de voorbereidende evoluties, inclusief het van brandstof voorzien der geleide wapens.

Ook lijkt de numerieke omvang der aanvalsgolven kleiner te worden. Dit werd nogmaals bevestigd gedurende voorjaar 1983, toen de USN een soortgelijke operatie in het N.W. deel van de Stille Oceaan uitvoerde. Opnieuw was er sprake van waves van 2 - 3 BACKFIRE's, waarvan het merendeel weer was voorzien van AS-4. De volledige reactie van het voorgaande jaar, althans voorzover zichtbaar, bleef echter uit. Misschien vonden de Sovjets zelf ook wel, dat ze in de opwelling van de eerste reactie van najaar 1982, toen de USN voor het eerst met 2 carriers zo dichtbij de Sovjet-bases verscheen, zich wat al te veel in de kaart hadden laten kijken.

DISTRIBUTIE

	<u>Ex.nr.</u>
SECRIESTAF t.b.v. CMS, PCMS, CKAB, MILJUZA	1
SECRIESTAF t.b.v. roulatie plannen SCPLANSTAF, PLAN, ORG, TAKT, LUVRT, NATO	2
SECRIESTAF t.b.v. roulatie operatiën t.w. SCOPNSTAF, LOG, TWV, HWO	3
HOPS	4
HVERB	5
CDS	6
IGK t.a.v. SOKM	7
DMKM tevens voor HCOFINMAT, HWAPCOMSYS	8 - 9
DPKM	10
CHYD	11
CKMARNIS/G-2 tevens voor CI-AGGP, C WINFCIE	12 - 14
CZMNA d.t.v. SOI	15 - 16
MARAT BONN	17
MARAT LONDON	18
MARAT PARIJS	19
MARAT WASHINGTON	20
BVD/KCP	21
CVIN	22
HLAMID	23
HLUID	24
TIVC	25
HGAC	26
HAC	27
HINL	28
CZMNED	29 - 31
CEKD/CGES	32
CFREGRON	33

	<u>Ex.nr.</u>
COZD	34
CMDNED	35
CMBFLOT 1	36
CMBFLOT 3	37
CHELIGR	38
VOKIM	39
CMKERF	40
COPSCHOOL	41 - 43
DCAWCS	44
HANTAC/VzCOTADO	45 - 46
CMARPATVLIGR d.t.v. OIMVKV	47 - 48
CVSQ 2	49
CVSQ 320	50
CVSQ 321	51
CMMRIJNMOND	52
CMMSCHELDE	53
CMMTEXEL	54
CMMIJMOND	55
HDGB	56 - 91
HPMV	92

NB.: De exemplaren 29 t/m 91 d.t.v. Hoofd Dienst Geheime Boekwerken te Den Helder.

NB.: Adressanten zijn zelf verantwoordelijk voor registratie en vernietiging (conform VVKM 8) van de door hen ontvangen Inlichtingenrapporten.